

Komparativna analiza luka nautičkog turizma sjevernog, srednjeg i južnog Jadrana s osvrtom na ACI marine d.d.

Bukovica, Rea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies, Rijeka / Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:187:701663>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-06**

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies - FMSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET**

REA BUKOVICA

**KOMPARATIVNA ANALIZA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA
SJEVERNOG, SREDNJEG I JUŽNOG JADRANA S OSVRTOM
NA ACI MARINE D.D.**

DIPLOMSKI RAD

Rijeka, 2024.

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET**

**KOMPARATIVNA ANALIZA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA
SJEVERNOG, SREDNJEG I JUŽNOG JADRANA S OSVRTOM
NA ACI MARINE D.D.**

**COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PORTS OF NAUTICAL
TOURISM IN THE NORTHERN, MIDDLE AND SOUTHERN
ADRIATIC WITH REFERENCE TO ACI MARINE D.D.**

**DIPLOMSKI RAD
MASTER THESIS**

Kolegij: Ekonomika i organizacija pomorsko-putničkog prometa

Mentor: prof. dr. sc. Alen Jugović

Komentor: Dea Aksentijević, mag. oec.

Studentica: Rea Bukovica

Studijski smjer: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG: 0112080698

Rijeka, rujan 2024.

Studentica: Rea Bukovica

Studijski program: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG: 0112080698

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI DIPLOMSKOG RADA

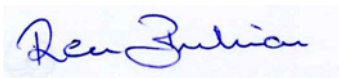
Kojom izjavljujem da sam diplomski rad s naslovom
KOMPARATIVNA ANALIZA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA SJEVERNOG,
SREDNJEG I JUŽNOG JADRANA S OSVRTOM NA ACI MARINE D.D.

izradila samostalno pod mentorstvom prof. dr. sc. Alen Jugović,

te komentorstvom Dea Aksentijević, mag.oec.

U radu sam primijenila metodologiju izrade stručnog/znanstvenog rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju diplomskog rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući navela u diplomskom radu na uobičajen, standardan način citirala sam i povezala s fusnotama i korištenim bibliografskim jedinicama, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Rad je pisan u duhu hrvatskoga jezika.

Student/studentica

Rea Bukovica

Studentica: Rea Bukovica

Studijski program: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

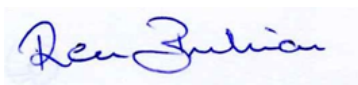
JMBAG: 0112080698

IZJAVA STUDENTA – AUTORA
O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG DIPLOMSKOG RADA

Izjavljujem da kao student – autor diplomskog rada dozvoljavam Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa diplomskim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja mog diplomskog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>

Rea Bukovica - autor

(potpis)

SAŽETAK

U radu se analiziraju razlike među kapacitetima, poslovanju i turističkom prometu luka nautičkog turizma u tri različite regije Jadrana. Kroz detaljnu analizu luka za nautički turizam, istražuje se kako ove luke doprinose lokalnom i državnom gospodarstvu. Sjeverni, srednji i južni Jadran predstavljaju različite izazove i prilike za razvoj nautičkog turizma. Analizom su obuhvaćene luke nautičkog turizma različitih područja, s posebnim naglaskom na njihov kapacitet, infrastrukturu i ponudu usluga. Uspoređuju se poslovni rezultati luka u različitim regijama, analizirajući prihode, broj posjeta i razinu investicija.

Ključne riječi: nautički turizam, Jadransko more, otoci, kapacitet, turizam, luka, financije.

SUMMARY

The paper analyzes the differences between the capacities, operations and tourist traffic of nautical tourism ports in three different regions of the Adriatic. Through a detailed analysis of different types of ports, it explores how these ports contribute to the local and national economy. The northern, middle and southern Adriatic represent different challenges and opportunities for the development of nautical tourism. The analysis covers different types of ports with special emphasis on their capacity, infrastructure and service offering. The business results of ports in different regions are compared, analyzing revenues, number of visits and level of investments.

Keywords: nautical tourism, Adriatic Sea, islands, capacity, tourism, port, finance.

SADRŽAJ

SAŽETAK	II
SUMMARY	II
SADRŽAJ	III
1. UVOD	1
1.1. PROBLEM, PREDMET I OBJEKTI ISTRAŽIVANJA.....	2
1.2. RADNA HIPOTEZA	2
1.3. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA	3
1.4. ZNANSTVENE METODE	3
1.5. STRUKTURA RADA.....	4
2. OSNOVNE ODREDNICE NAUTIČKOG TURIZMA	6
2.1. PODJELA NAUTIČKOG TURIZMA.....	8
2.1.1. Luke nautičkog turizma	9
2.1.1.1. Nautičko sidrište.....	10
2.1.1.2. Nautičko privezište.....	12
2.1.1.3. Suha marina.....	13
2.1.1.4. Marina	15
2.1.2. Charter.....	17
2.1.3. Cruising.....	18
3. NAUTIČKI TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ	21
3.1. POPUNJENOST KAPACITETA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA	22
3.2. POSLOVANJE LUKA NAUTIČKOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ	25
3.2.1. Turistički promet u lukama nautičkog turizma	30
3.2.2. Usporedba luka nautičkog turizma na primjeru ACI d.d.	34
4.1 NAUTIČKE LUKE SJEVERNOG JADRANA	40
4.1.1 Kapacitet luka sjevernog Jadrana.....	40
4.1.2 Poslovanje luka sjevernog Jadrana	42
4.2 NAUTIČKE LUKE SREDNJEG JADRANA	45
4.2.1 Kapacitet luka srednjeg Jadrana.....	45
4.2.2 Poslovanje nautičkih luka srednjeg Jadrana.....	47

4.3 NAUTIČKE LUKE JUŽNOG JADRANA	49
4.3.1 Kapacitet nautičkih luka južnog Jadrana	50
4.3.2 Poslovanje luka južnog Jadrana	51
5. USPOREDBA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA U ANALIZIRANIM REGIJAMA	54
6. ZAKLJUČAK.....	57
LITERATURA	59
POPIS SLIKA.....	62
POPIS TABLICA	63
KAZALO KRATICA.....	64
POPIS TABLICA	65
POPIS GRAFIKONA	65
POPIS SHEMA.....	65

1. UVOD

Turizam je jedan od značajnijih stavki koje utječu na državni proračun. U Republici Hrvatskoj se otprilike 80%¹ turističkog prometa ostvaruje na obalama kopnenog i otočnog područja Jadrana. Zanimljivo je spomenuti kako je hrvatsko otočje drugo po veličini na Sredozemlju, a 69,5%² hrvatske obale čine otoci. Hrvatska je uz Finsku jedina zemlja u Europskoj uniji koja ima Zakon o otocima. Upravo zbog razvedenosti obale u Republici Hrvatskoj te velikog broja otoka, otočića, hridi i grebena, država posjeduje veliki gospodarski potencijal kojeg treba iskoristiti u svrhu ostvarenja čim boljšega financijskog rezultata.

Nautički turizam samo je jedna od komponenti na koje se segmentira ovaj veliki gospodarski sektor. Osim nautičkog turizma postoje i drugi oblici turizma kao što su zdravstveni turizam, ciklo turizam, sportski turizam, kulturološki turizam, gastro turizam, eno te agro turizam. Nautički turizam uvelike se razlikuje od ostalih vrsta turizma uzimajući u obzir da se odvija isključivo na litoralnom, općenito maritimnom dijelu dok se sve prethodno navedene kategorije mogu odvijati i na obalnom i na kopnenom dijelu. Turisti više ne putuju samo uobičajenim vidom transporta poput autobusa, vlaka ili aviona, već imaju vlastite brodice. Iako turisti ne moraju nužno imati znanja o upravljanju brodicom, mogu unajmiti nekoga da upravlja njihovim plovilom. Bez obzira upravljaju li samostalno ili su unajmili nekoga, ipak provode određeno vrijeme na brodu te se stoga smatraju nautičkim turistima.

Luke nautičkog turizma ključni su element ponude i promocije nautičkog turizma na određenoj lokaciji. Kako bi se dao prikaz temeljnih značajki luka nautičkog turizma u ovom radu će se analizirati kapacitet i poslovanje luka nautičkog turizma na obali Republike Hrvatske.

¹Uzelac, M., Utjecaj nautičkog turizma na morsku obalu u Hrvatskoj, 2014., dostupno na: <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/islandora/object/pmf:2176/datastream/PDF/download>

² Registar otoka, dostupno na: <https://registar-otoka.gov.hr/>

1.1. PROBLEM, PREDMET I OBJEKTI ISTRAŽIVANJA

Nautički turizam predstavlja jedan od najvažnijih segmenata turističke ponude Republike Hrvatske. Luke nautičkog turizma glavna su infrastruktura koja omogućuje razvoj ove vrste turizma. Luke su posebno oblikovane za prihvat i smještaj plovila te pružanje svih potrebnih usluga korisnicima. Analiziranjem luka nautičkog turizma na sjevernom, srednjem i južnom Jadranu, a s posebnim osvrtom na ACI marine, koje čine najveći lanac marina na Jadranu prikazuje se sve veći rast i razvitak grane nautičkog turizma, od same potražnje do ponude i dobrog financijskog rezultata.

Problem istraživanja ovog rada je detekcija i razumijevanje razlika među regijama Jadrana s posebnim osvrtom na ACI marine koje su vrlo značajne u nautičkom turizmu Hrvatske. Rad sažima rast i napredovanje luka nautičkog turizma prema regijama te karakteristikama poslovanja i posjećenosti.

Predmet istraživanja rada je analizirati i usporediti luke nautičkog turizma prema različitim dijelovima Jadrana – sjevernom, srednjem i južnom dijelu. Provodit će se komparativna analiza infrastrukture, ekonomskog utjecaja, kvalitete usluga, kapaciteta, sezonskih varijacija po svim regijama. Posebno će se istaknuti analiza ACI marina kao jednog najvažnijeg pokretača nautičkog turizma s ciljem zadovoljenja svih želja i potreba nautičara. Ovakvim istraživanjem pruža se uvid u izazove, potencijale te buduće perspektive nautičkog turizma.

Objekt istraživanja obuhvaća analizu luka nautičkog turizma prema podjeli na sjeverni, srednji i južni Jadran. Poseban osvrt pridaje se ACI marinama kao glavnim dionicima unutar nautičkog sektora, istraživanje potražnje i poboljšanje ponude. Analiziraju se sve prednosti te nedostaci marina s ciljem poboljšanja kvalitete usluga i pridonosa većeg zadovoljstva nautičara i ponovnog vraćanja u destinaciju.

1.2. RADNA HIPOTEZA

U radu je definirana sljedeća **radna hipoteza**: Sjeverni, srednji i južni Jadran pokazuju značajne razlike s obzirom na geografski položaj, meteorološka obilježja, infrastrukturu te raspoloživim kapacitetima.

Definirane su i dvije pomoćne hipoteze koje će se ispitati:
PH1: Turistički potencijal svakog od navedenih područja bitno utječu na atraktivnost i poziciju na tržištu te ekonomski rast.

PH2: Najveća posjećenost očekuje se na srednjem Jadranu upravo zbog položaja i brojnih otoka i otočića što područje čini privlačnim nautičarima.

1.3. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Svrha ovog istraživanja je pružiti komparativnu analizu luka nautičkog turizma podijeljenim prema regijama s osvrtom na ACI marine i istaknuti sve specifičnosti navedene regije te ključne prednosti i izazove sa kojima se susreće. Također cilj je utvrditi na koje načine i koliko ACI marine doprinose unapređenju i razvoju istih.

Cilj istraživanja je usporediti ključne karakteristike luka nautičkog turizma na sjevernom, srednjem i južnom Jadranu koje obuhvaćaju infrastrukturu, konkurentnost luka te usluge koje se nude. U radu se posebno ističe analiza ACI marina koje su pokretač nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj i konstantno rade na poboljšanju poslovanja marina kako bi hrvatski nautički turizam bio na visokoj ljestvici na globalnom tržištu.

1.4. ZNANSTVENE METODE

Za potrebe izrade ovog rada korištena je dostupna literatura u vidu interneta i knjiga. Analiza luka i poslovanje istih temelji se na podacima iz podataka objavljenih na web stranici ACI marina, Državnog zavoda za statistiku te ostalih internetskih statistika. U radu su korištene sljedeće metode: analitička koja se koristila za istraživanje specifičnosti luka te razlaganje problema na razumljive dijelove. Također možda i najvažnija metoda rada je komparativna koja omogućuje usporedbu sličnosti i različitosti između različitih predmeta istraživanja što su u ovom slučaju luke podijeljene na različite regije sjeverni, srednji i južni Jadran. Komparacija u vidu kvaliteta pruženih usluga, cijena, popunjenosti kapaciteta, kvaliteta usluga te naglasak na usporedbu ACI marina prema regijama. Metoda studija slučaja detaljno opisuje istraživanje jednog specifičnog slučaja unutar šireg konteksta koji su u ovom slučaju ACI marine unutar svih luka nautičkog turizma. Metoda sinteze korištena je kako bi se iz istraženih i dobivenih

rezultata objedinila cjelovita slika predmeta i problema samog istraživanja. Statistička metoda korištena u radu omogućuje identifikaciju trendova koji su obilježili luku, također dobiveni su statistički podaci o broju vezova u lukama, sezonalnosti, posjećenosti marina te zadovoljstvu korisnika. Navedene znanstvene metode omogućuju bolji pristup temi te uvid u stanje nautičkog turizma na Jadranu. Rezultati su i grafički prikazani kako bi se lakše uočile razlike među regijama.

1.5. STRUKTURA RADA

Diplomski rad podijeljen je u šest poglavlja.

U prvom poglavlju, **Uvod**, opisan je ukratko nautički turizam, kao i potencijal kojeg Republika Hrvatska posjeduje u vidu tog turizma. Naveden je problem, predmet i objekt istraživanja. Nadalje definira se svrha i cilj rada te znanstvene metode koje su se koristile prilikom istraživanja.

Drugo poglavlje nosi naslov **Osnovne odrednice nautičkog turizma**. Ovo poglavlje je teorijski temelj ovog rada, odnosno u njemu se definira pojam nautičkog turizma i podjele istog. Radi naslova rada detaljnije su opisane pojedinačne luke nautičkog turizma, a one su sidrišta, privezišta, suhe marine i marine.

Treće poglavlje obrađuje užu temu **Nautički turizam u Republici Hrvatskoj**. Analizirane su vrijednosti popunjenosti kapaciteta luka nautičkog turizma, poslovanje spomenutih luka, ali i uži fokus na ACI d.d. koji je vodeća hrvatska tvrtka za pružanje usluga nautičkih vezova.

Četvrto poglavlje bavi se **Analizom poslovanja nautičkih luka**. Sveukupnost hrvatske obale na Jadranu dijeli se na tri regije; sjeverni, srednji i južni Jadran. Spomenute regije međusobno razlikuju geografska i meteorološka obilježja, te posljedično utječe na razvoj luka i potražnje za plovilima. Svakom području provedena je analiza kapaciteta koji se još dijeli na broj luka nautičkog turizma, broj stalnih ugovora i broj plovila u tranzitu. Prihodi luka također su uključeni u analizu.

Peto i šesto poglavlje nose nazive **Usporedba luka nautičkog turizma u analiziranim regijama** i **Zaključak**. Spomenuta poglavlja sadrže sveukupni pregled i opis provedene analize i sinteze podataka dobivenih istraživanjem.

2. OSNOVNE ODREDNICE NAUTIČKOG TURIZMA

Nautički turizam u Republici Hrvatskoj definiran je Zakonom o pružanju usluga u turizmu³. Prema članku 84. Zakona o pružanju usluga u turizmu, nautički turizam je plovidba i boravak turista na plovilima kao što su jahte, brodice ili brodovi, za osobne ili poslovne svrhe te boravak u lukama nautičkog turizma i nautičkim dijelovima luka otvorenih za javnost s ciljem odmora, rekreacije i krstarenja⁴. Naziv nautički turizam proizlazi iz dvaju pojmova: nautika i turizam. Korijen riječi nautika ju u grčkoj riječi „*naus*“ što znači brod, lađa, ali i vještina plovidbe. Nautika ili navigacija predstavljaju skup praktičnih i teoretskih znanja te vještina potrebnih voditelju broda da bi sigurno i uspješno preveo brod od luke polazišta do luke odredišta. Nautički turizam za razliku od ostalih vrsta turizma, ovisan je o klimatskim uvjetima. U jadranskim destinacijama ovaj selektivni oblik turizma može osigurati 180 - 210 dana poslovanja godišnje te je u mnogim priobalnim destinacijama važan pokretač gospodarskih aktivnosti⁵.

Razvoj i rast nautičkog turizma ovisi o činitelju ponude (objekt) i činitelju potražnje (subjekt). Ponuda ovisi o pojedinim lokacijama, plovidbenim objektima, klimatskim uvjetima i sadržaju. Turističke usluge u nautičkom turizmu „Zakonom o pružanju usluga u turizmu“ u članku 85. definirane i grupirane su prema idućem popisu⁶:

1. usluge korištenja veza, prihvat i smještaj plovnih objekata s turistima – nautičarima ili bez turista – nautičara koji borave na njima
2. usluge čartera – usluge korištenja plovnih objekata s posadom ili bez posade, s pružanjem ili bez pružanja usluge smještaja i/ili prehrane, radi odmora, rekreacije i krstarenja nautičara
3. organiziranje putovanja u paket-aranžmanu ili izleta na plovnim objektima nautičkog turizma
4. prihvat, čuvanje i održavanje plovnih objekata na vezu u moru i na suhom vezu,

³ NN 13/2017, čl. 89. Ustava Republike Hrvatske, Zakon o pružanju usluga u turizmu, 2017., Zagreb: Zakon o pružanju usluga u turizmu (nn.hr) (28.08.2024.)

⁴ NN 13/2017, čl. 84. Ustava Republike Hrvatske, Zakon o pružanju usluga u turizmu, 2017., Zagreb: Zakon o pružanju usluga u turizmu (nn.hr) (28.08.2024.)

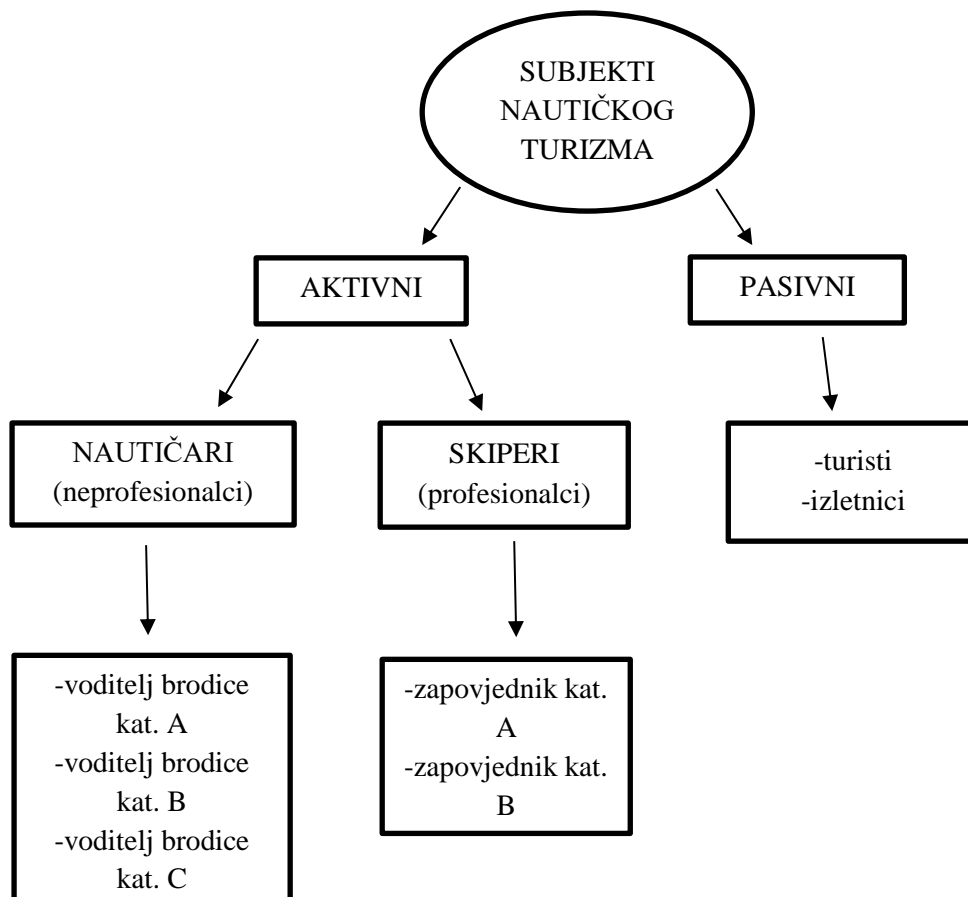
⁵dr. sc. Ćorluka, G., Menadžment turizma – Zbirka poslovnih slučajeva, Split, 2020.:

https://www.bib.irb.hr:8443/1088705/download/1088705.Menadment_turizma_zbirka_poslovnih_slujajeva_-_Goran_orluka.pdf (28.08.2024.)

⁶ NN 13/2017, čl. 85. Ustava Republike Hrvatske, Zakon o pružanju usluga u turizmu, 2017., Zagreb: Zakon o pružanju usluga u turizmu (nn.hr) (28.08.2024.)

5. uređenje i pripremanje plovnih objekata
6. druge usluge za potrebe turista.

Činitelji nautičkog turizma su objekt (luke i plovila) i subjekt (turist odnosno nautičar koji je direktni konzument nautičkog turizma). Shematski razvrstavanje subjekta nautičkog turizma prikazano je na Shemi 1.

Shema 1 Razvrstavanje subjekata nautičkog turizma

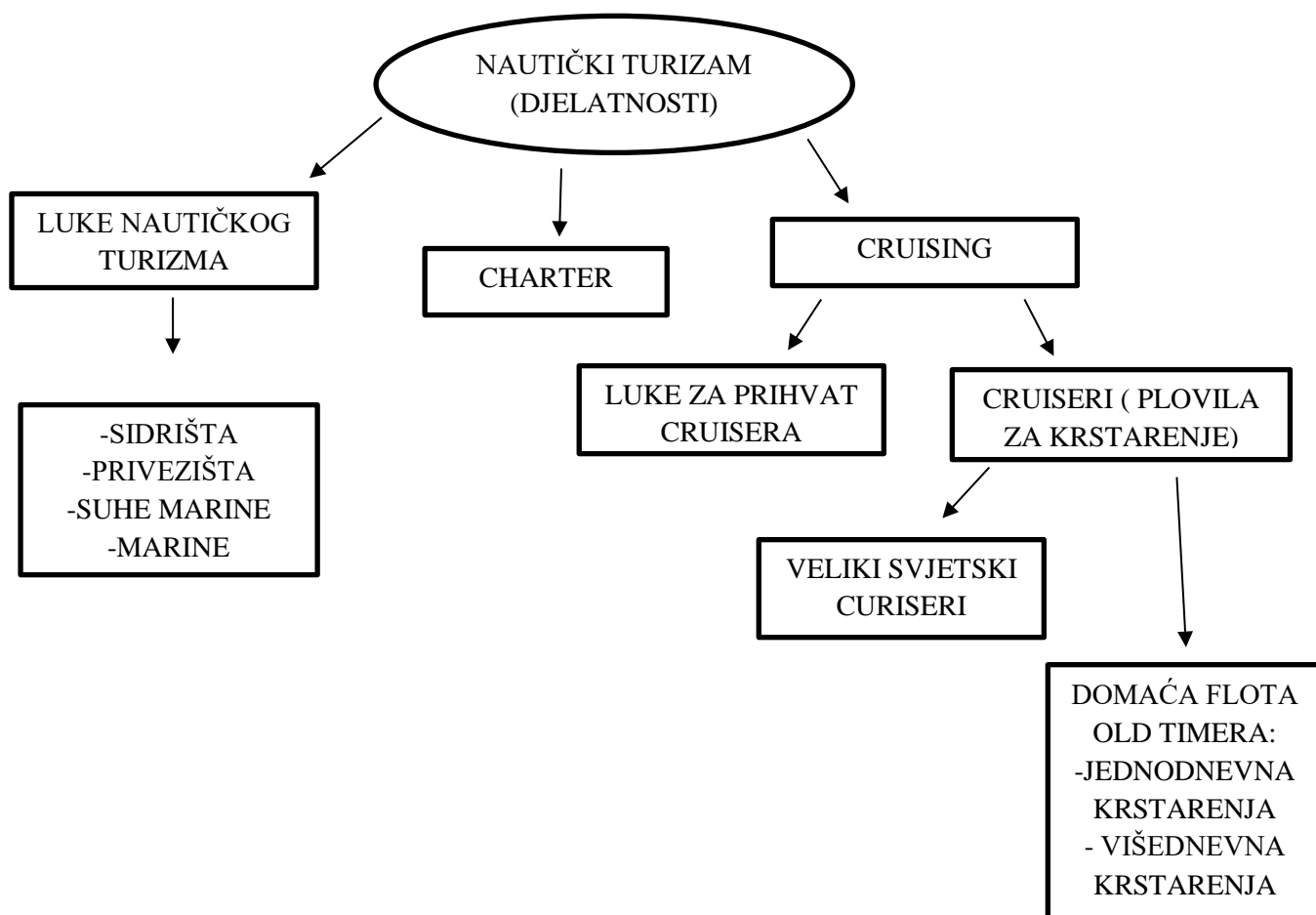
Izvor: izradio student prema podacima knjige: Luković, T. Nautički turizam 2024., str. 30

Razvrstavanje subjekata može se podijeliti na pasivne i aktivne, s time što se pojam aktivnih subjekata nautičkog turizma odnosi na profesionalce ili *skipere* i na neprofesionalce

koji sačinjavaju nautičari koji su certificirani za plovidbu, ali se plovidbom ne bave profesionalno.⁷

2.1. PODJELA NAUTIČKOG TURIZMA

Nautički turizam se u praktičnom smislu odvija se kroz nekoliko gospodarskih djelatnosti prema unaprijed reguliranom Zakonu. Međunarodna klasifikacija djelatnosti Europske unije (NACE) značajna je za reguliranje tih djelatnosti u Europi, a njome se uspoređuju hrvatska Jedinstvena klasifikacija djelatnosti (JKD) i Nacionalna klasifikacija djelatnosti. U teoretskom smislu nautički turizam može se podijeliti na: luke nautičkog turizma, charter i cruising.

Shema 2 Podjela nautičkog turizma

Izvor: izradio studen prema podacima knjige: Luković, T. Nautički turizam – definicije i dileme, „Naše more“ 54(1-2), 2007. str. 29.

⁷ Luković, T. Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, 2024., str. 31.: <https://hrcak.srce.hr/18087> (20.07.2024.)

Na shemi 2 prikazana je podjela nautičkog turizma. Unutar podjele djelatnosti nautičkog turizma odvijaju se različite turističke djelatnosti. Luke nautičkog turizma bave se prvenstveno iznajmljivanjem veza, ali i pružanjem drugih usluga za nautičare. Charter je djelatnost iznajmljivanja plovnih objekata sa ili bez posade. Cruising se bavi kružnim putovanjima prema unaprijed određenom plovidbenom redu⁸.

Nautički turizam se može podijeliti i ovisno o raznim promatranim obilježjima, stoga se prema navedenom može podijeliti na: mobilni, plovidbeni, kupališni, boravišni, športski, zimovališni, izletnički, ribolovni, kulturni, zdravstveni i ambijentalni.

2.1.1. Luke nautičkog turizma

Luke su temeljni faktor na kojima se zasniva prometna infrastruktura na moru. Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama, luka nautičkog turizma definira se kao luka koja služi za prihvat, smještaj i održavanje plovila te je opremljena za pružanje usluga korisnicima i plovilima, tvoreći poslovno, građevinski i funkcionalno jedinstvenu cjelinu⁹. Luke nautičkog turizma klasificiraju se ovisno o vrsti usluge koja se u luci pruža. Svaka vrsta luka nautičkog turizma mora zadovoljavati minimalne uvjete izgradnje, uređenja i opreme. Jedna od glavnih usluga luka nautičkog turizma je iznajmljivanje veza, ali osim iznajmljivanja veza postoje raznovrsne dodatne usluge koje predstavljaju izvore konkurencijskih prednosti i ostvarivanja visokih profita. Prema Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma, luke nautičkog turizma u Hrvatskoj razvrstavaju se kao:

- nautičko sidrište
- nautičko privezište
- suhe marine
- marine

U nastavku rada detaljnije će se objasniti svaka od spomenutih vrsta.

⁸ Kerum, K., Analiza flote putničkih brodova za kružna putovanja na Mediteranu, Split, 2019.: view (unist.hr) (26.07.2024.)

⁹ NN 83/23, čl. 141. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama: Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - Zakon.hr (26.07.2024)

2.1.1.1. Nautičko sidrište

Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama, nautičko središte označava dio morskog prostora koji je prilagođen i opremljen za sidrenje, a koristi se u gospodarske svrhe putem koncesije u skladu s ovim Zakonom¹⁰. Obuhvat nautičkog sidrišta određuje se odlukom o koncesiji vodeći računa o nesmetanoj plovidbi i nesmetanom pristupu obali, a može imati jedan interventni vez na obali. Obuhvat nautičkog sidrišta mora biti vidljivo i jasno označen, a sidreni sustav mora posjedovati ateste, sve sukladno propisima kojima se uređuje sigurnost plovidbe. Koncesionar nautičkog sidrišta odgovara za sigurnost i red na sidrištu, dužan je prihvatiti komunalni otpad s plovila, a može pružati i ostale usluge nautičarima sukladno ugovoru i koncesiji i ovom Zakonu. Koncesionar nautičkog sidrišta iz stavka 1. ovog članka dužan je donijeti i primjenjivati Plan za prihvat i rukovanje otpadom na sidrištu, sukladno propisu kojim se uređuje prihvat i rukovanje otpadom u luci¹¹. Također treba spomenuti kako Zakon razlikuje dvije vrste sidrišta odnosno prirodno morsko sidrište i nautičko sidrište, s tim da je prirodno sidrište u općoj upotrebi te se sidrenje ne može naplaćivati. Sidrište je namijenjeno kratkotrajnom boravku brodova (noćenje/nekoliko dana). Nisu opremljena komercijalnom infrastrukturom. Sidrište može imati svoj sustav priveza plovila ili se sidrenje može obavljati brodskim sidrima. Ukoliko ima svoj sustav priveza plovila, potonji se sastoji od *corpo-morto*, lanca, konopa i bova na površini mora. *Corpo-morto* prema Hrvatskom jezičnom portalu definira se kao težak predmet postavljen na morsko dno, a služi za sidrenje i učvršćenje bove.¹² Kao težak predmet koristi se betonski blok dovoljne veličine i mase da zadrži predviđenu veličinu plovila na tom sidrištu.

¹⁰ NN 83/23, čl. 49. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama: Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - Zakon.hr (15.08.2024)

¹¹ NN 83/23, čl. 145. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama: Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - Zakon.hr (15.08.2024)

¹²Hrvatski jezični portal, definicija korpomorto: https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=elllWxg%3D&keyword=korpomorto (15.08.2024.)

Slika 3 Sidrište Telašćica, Dugi otok

Izvor: <https://pp-telascica.hr/>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Najveće sidrište u Hrvatskoj, a i u Europi je Telašćica, koja se sastoji od nekoliko sidrišta koja su pod koncesijom, a čiji je radni kapacitet u sezoni znatno veći od registriranog. Telašćica je ujedno i park prirode, s 13 malih otoka i hridi, a pokriva površinu od 70,5 km². Kako se navodi na službenim stranicama parka prirode Telašćica, tri temeljna fenomena predstavljaju osnovna obilježja ovog područja: jedinstvena uvala Telašćica kao najsigurnija, najljepša i najveća prirodna luka u Jadranskom moru, u kojoj je 25 malih plaža, strmci Dugog

otoka ili takozvane „stene“ koje se uzdižu i do 161 metar nad morem i spuštaju se u dubinu do 90 metara, i konačno slano jezero Mir s ljekovitim svojstvima.¹³

2.1.1.2. Nautičko privezište

Nautičko privezište oblik je luke nautičkog turizma kroz promjene u zakonskoj regulativi mijenjao je svoj naziv i kategorizaciju, pa je tako u Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma (NN 072/2008) pojam nautičkog privezišta bio ukinut, a umjesto njega uvedeno je Odlagalište plovni objekata. Potom je Pravilnik o kategoriji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovni objekata, privezište svrstao u „druge objekte“. Bez obzira na nastale promjene u Pravilnicima, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama nautičko privezište definira kao nedjeljivi prostor koji uključuje upotrebljivu obalu do 50 metara duljine, pripadajući sidreni sustav te dio morskog akvatorija. Ovaj prostor služi za privez brodica i jahti, a gospodarski se koristi temeljem koncesije u skladu odredbama Zakona. Na privezištu iz stavka 1. ovog članka mogu se pružati usluge opskrbe plovila (voda, električna energija i sl.), a koncesionar je dužan naplatiti vez i prihvatiti komunalni otpad s plovila. Koncesionar privezišta iz stavka 1. ovog članka dužan je donijeti i primjenjivati Plan za prihvati i rukovanje otpadom na privezištu, sukladno propisu kojim se uređuje prihvat i rukovanje otpadom u luci.¹⁴ Može se primijetiti kako i nautičkom privezištem upravlja koncesionar dok ispunjava sve zakonske uvjete poslovanja. Najčešće kod ove vrste luke nautičkog turizma dolazi do nepodudarnosti u statističkim analizama radi velikog broja neslužbenih privezišta koji nisu registrirani, a vode ih privatne osobe u manjim naseljenim mjestima, na otocima i sl.

¹³ Luković, T. Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, 2024., str. 31.: <https://hrcak.srce.hr/18087> (20.07.2024.)

¹⁴ NN 83/2023 čl. 146, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama: Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - Zakon.hr (15.08.2024)

Slika 4 Nautičko privezište na otoku Šolta, naselje Stomorska

Izvor: <https://visitsolta.com/hr/privezista>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Na slici 1 je prikazano nautičko privezište u naselju Stomorska na otoku Šolti. Privezište je smješteno na sjevernoj strani otoka s pogledom na grad Split. Ukupni broj vezova je 30, dok je broj vezova za brodove duljine preko 50 metara 4. Dubina u akvatoriju privezišta varira od 2 do 6 m. Usluge koje pružaju korisnicima privezišta su recepcija, Wi-Fi, sanitarni čvor i tuševi, dok za korištenje vode i struje je potrebno nadoplatiti.

2.1.1.3. Suha marina

Suha marina prema članku 11. Pravilnika o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata je dio ograđenog i uređenog kopna za pružanje usluga smještaja plovnih objekata na suhom te pružanje usluga transporta, spuštanja u vodu i dizanja iz vode plovnog objekta.¹⁵ Za razliku od odlagališta plovnih objekata, u suhoj marini mogu boraviti turisti, a može se i vršiti priprema

¹⁵ NN 120/2019, čl. 86., st. 4. Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata: Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata (nn.hr) (20.08.2024.)

plovnog objekta za plovidbu. Također u suhoj marini mogu se pružati usluge pića, napitaka i prehrane.

Slika 5 Prikaz dijela suhe marine u marini Punat na otoku Krku

Izvor: <https://travelcroatia.live/listing/marina-punat/>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Marina Punat smještena je u mjestu Punat na otoku Krku. Osim osnovne usluge iznajmljivanja vozova, marina također pruža usluge smještaja motornih brodova na kopnu. Brodovi su smješteni na kopnu u suhom doku što omogućuje lak i siguran pristup plovilu bez obzira na vremenske uvjete. U cijeni godišnjeg smještaja uključene su iduće pogodnosti: ležaljka za brod, parking jednog vozila, korištenje priključka na elektro-mrežu (jedan priključak od 16A), korištenje pitke vode, korištenje aplikacije Marina Punat, korištenje panoramske kamere i člansku karticu Marina Club Card. Dodatno gosti mogu zatražiti prijevoz na letove iz Zračne luke Rijeka uz plaćanje.

2.1.1.4. Marina

Kao vrsta luka nautičkog turizma, marina je najopremljenija te pruža usluge boravka. Predstavlja najveći doseg turističke usluge u ponudi luka nautičkog turizma. Prema posljednjem Pravilniku o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanja drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata, koji je stupio na snagu 23. studenog 2019. godine, marinu se marina se opisuje kao posebno izgrađen i uređen prostor, uključujući morski ili vodeni dio s obalom. Marina služi za pružanje usluga veza za plovila, smještaja turista na plovilima i drugih potrebnih turističkih usluga, uključujući ponudu hrane i pića.¹⁶ Mogu se pružati usluge servisiranja, održavanja plovnih objekata te ostalih usluga za potrebe turista. Kategorizacija luka nautičkog turizma utvrđena je samo za marine. Spomenutim Pravilnikom su utvrđeni uvjeti koje marine moraju zadovoljavati kako bi se svrstale u određenu kategoriju. Kategoriziraju se sidrima od dva do pet te se viša kategorija označava većim brojem sidara.

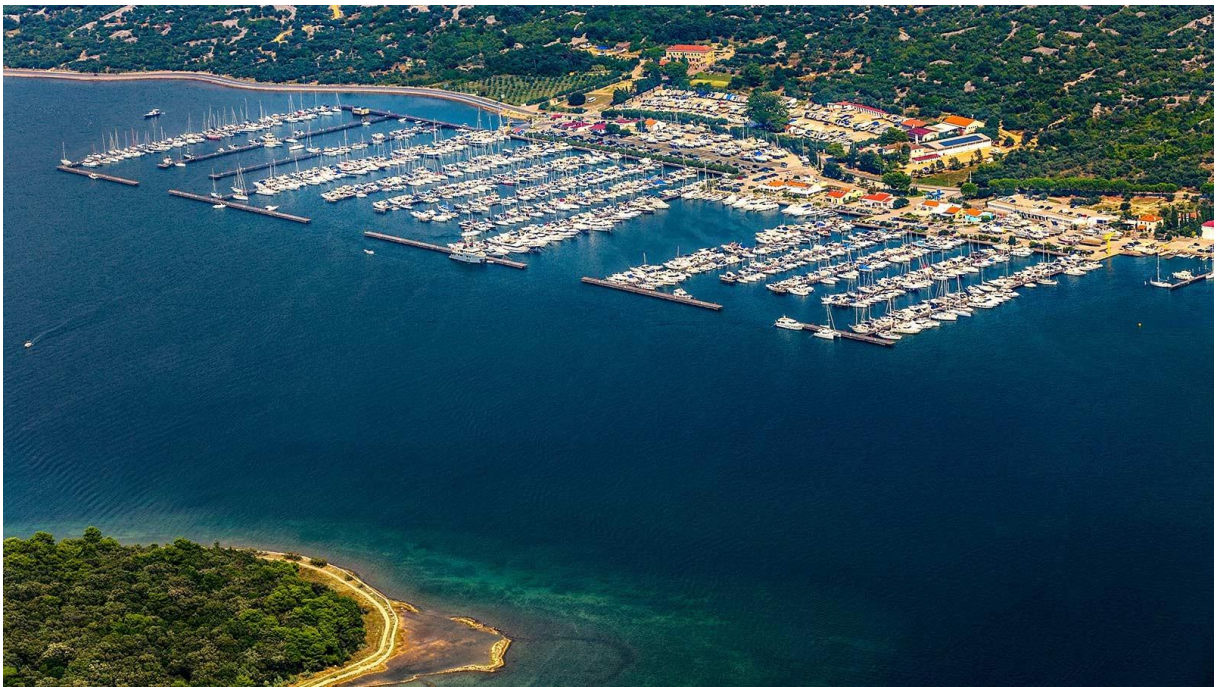
Marine je moguće razvrstati prema 5 osnovnih segmenata¹⁷:

- 1) prema stupnju opremljenosti
 - a) standardne, s osnovnom udobnošću
 - b) luksuzne, s visokim stupnjem udobnosti
 - c) rekreacijske, s mogućnošću korištenja sportsko-rekreacijskih i zabavnih sadržaja
- 2) prema tipovima gradnje
 - a) američki tip
 - b) atlantski tip
 - c) mediteranski tip
- 3) s obzirom na položaj akvatorija
 - a) otvorena
 - b) djelomično uvučena
 - c) potpuno uvučena
- 4) prema vlasništvu marina
 - a) privatna

¹⁶ NN 120/2019, čl. 86., st. 4. Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata: Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata (nn.hr) (20.08.2024.)

¹⁷ NN 120/2019, čl. 86., st. 4. Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata: Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata (nn.hr) (20.08.2024.)

- b) komunalna
 - c) javna
- 5) u odnosu na lokaciju
- a) morske
 - b) jezerske
 - c) riječne
 - d) kanalske marine

Slika 6 Prikaz marine Punat na otoku Krku

Izvor: <https://travelcroatia.live/listing/marina-punat/>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Marina Punat jedna je od najsuvremenijih marina u Hrvatskoj, a smještena je u mjestu Punat na otoku Krku. Uslugom i opremom koju nude, pobrinuli su se da nautičari pronađu sve što im treba na jednom mjestu, a da pritom uživaju u boravku na svom plovilu. Na području marine nalaze se dva a *la carte* restorana, hotel Kanajt s otvorenim bazenom i wellnessom, te druge trgovine. Što se tiče usluga koje su usko povezane s nautičkom turizmom, svojim gostima nude stalan vez u moru ili smještaj na kopnu, nautičku trgovinu, trgovinu rezervnih dijelova i vrhunski opremljen servis plovila. Marina raspolaže s 14 gatova, a maksimalna duljina plovila koju mogu smjestiti je 40 metara. Vezovi su opremljeni s priključkom vode, struje od 16A,

imaju mogućnost korištenja *prepaid* sustava naplate struje od 32A, 63A ili 125A kod određenih vezova u moru, te bežični WLAN internetski priključak. Svim korisnicima marine besplatno nude asistenciju mornara prilikom pristajanja 24/7 i *pump-out* sustav pražnjenja crnog i sivog tanka. Prilikom potpisa ugovora o vezu osim osnovnih usluga veza, korisnik ostvaruje pravo na „*Proactive Boat Care*“, „Marina Punat App“, pristup panoramskim kamerama i parking. *Proactive Boat Care* je jedinstveni sustav integriranog nadzora i izvješćivanja putem mobilne aplikacije. Spomenuti sustav sadrži nedavnu fotografiju plovila s tjednim izvještajem o poduzetim aktivnostima kao što su na primjer: izmjena *mooringa*, zamjena konopa, namještanje bokobrana, pražnjenje nakupljene vode iz cerade i sl. Ukoliko vlasnik broda želi pristupiti arhivi fotografija i uvid svih poduzetih radnji na brodu u prethodnom razdoblju, posavjetovat će se s „Marina Punat App“. ¹⁸Usluge po kojima se ova marina bitno razlikuje od ostalih je po vrhunskoj sigurnosti koju ostvaruju radi postavljenih video nadzora, sustava hitne intervencije i najsuvremenijeg protupožarnog sustava. Još jedan sustav koji se vlasniku plovila pruža osjećaj sigurnosti, a cilj joj je povećati opću razinu sigurnosti u marini. Sustav se zove *Sense4Boat* koji istovremeno upozorava vlasnika broda i marinu na rizična ili nesukladna stanja. Senzori koji se koriste za spomenuti sustav su detektori prodora vode i detektori rizično visokih temperatura. Temeljem svih navedenih usluga, tehnologije i ulaganja, Marina Punat višestruko je nagrađivana kao najbolja marina u Hrvatskoj, a ujedno je i prvi nositelj Plave zastave, ekološkog standarda ISO 14001 te internacionalnih certifikata THYA i ADAC koji se odnose na standarde kvalitete i sigurnosti u nautičkom turizmu, posebno u vezi s marinama.

2.1.2. Charter

Charter (čarter) je djelatnost koja podrazumijeva iznajmljivanje plovnih objekata s posadom ili bez posade, s pružanjem ili bez pružanja usluga smještaja, a radi odmora, rekreacije i krstarenja turista nautičara. Kao posljedica razvoj chartera nastalo je zanimanje skiper koji je danas glavni subjekt ove višednevnog chartera. Prema definiciji dostupnoj na webu e-usmjeravanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, skiper upravlja brodicom ili jahtom za osobne ili gospodarske namjene te prevozi putnike na svom ili unajmljenom brodu. On obavlja sve ručne poslove na brodskoj palubi prilikom ukrcaja ili iskrcaja putnika, uplovljavanja ili isplovljavanja brodice ili jahte, vezivanja te tijekom plovidbe. Osigurava nesmetan prijevoz

¹⁸ Marina Punat web stranica, dostupno na: <https://www.marina-punat.hr/o-marini-punat/besplatna-aplikacija-marina-punat-app-za-rezidente/5270>

putnika prateći situaciju na moru.¹⁹ Postupak formiranja charter djelatnosti je složeni proces koji se sastoji od kupnje plovnih objekata koji postaju vlasništvo firme, najma plovnih objekata od privatnih osoba ili gospodarskih subjekata ili od zajedničkog poslovanja s drugim charter kompanijama.

Postoji nekoliko različitih tipovi chartera, a to su²⁰:

- luksuzni – iznajmljivanje velikih i luksuznih jahti od 30 ili više metara, uključeno s posadom
- dnevni, višednevni, vikend – iznajmljivanje plovnog objekta namijenjen osobnim potrebama nautičara (odmor, rekreacija) u trajanju od 24 sata ili nekoliko dana
- lokalni – iznajmljivanje plovnog objekta čija je plovidba udaljenosti od stotinjak metara od mjesta najma

Ovi različiti tipovi chartera pružaju raznovrsne mogućnosti za nautičare, omogućuju im da odaberu iskustvo koje najbolje odgovara njihovim potrebama i željama. Bilo da traže luksuzno iskustvo, kraći odmor ili plovidbu uz obalu. Svaki od ovih tipova chartera nudi jedinstveno iskustvo prilagođeno specifičnim interesima nautičara.

2.1.3. Cruising

Cruising je vrsta poslovanja nautičkog turizma. Može se definirati kao prijevoz ljudi brodom prema unaprijed određenom plovidbenom redu i programu usluga od sportskih, zabavnih, zdravstvenih i drugih aktivnosti koje se pružaju turistima u svrhu odmora, rekreacije i zabave. *Cruising* putovanja obuhvaćaju putovanja na svim morima, velikim jezerima i rijekama svijeta odnosno putovanje brodovima različitih veličina, sadržaja i vremenskog trajanja putovanja. Poslovanje cruisinga odvija se kroz²¹:

- poslovanje plovilima za krstarenje (cruiserima)
- poslovanje specijaliziranih cruise luka

¹⁹ E – usmjeravanje, Skiper/Skiperica: <https://e-usmjeravanje.hzz.hr/skiper> (15.08.2023)

²⁰ Čudina, L., Poslovi i zanimanja u charter bazi, Split, 2019.: <https://core.ac.uk/download/pdf/233033384.pdf> (15.08.2024.)

²¹ Luković, T., Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, 2007.: (PDF) Nautički Turizam, Definiranje I Razvrstavanje | Tihomir Luković - Academia.edu (20.08.2024.)

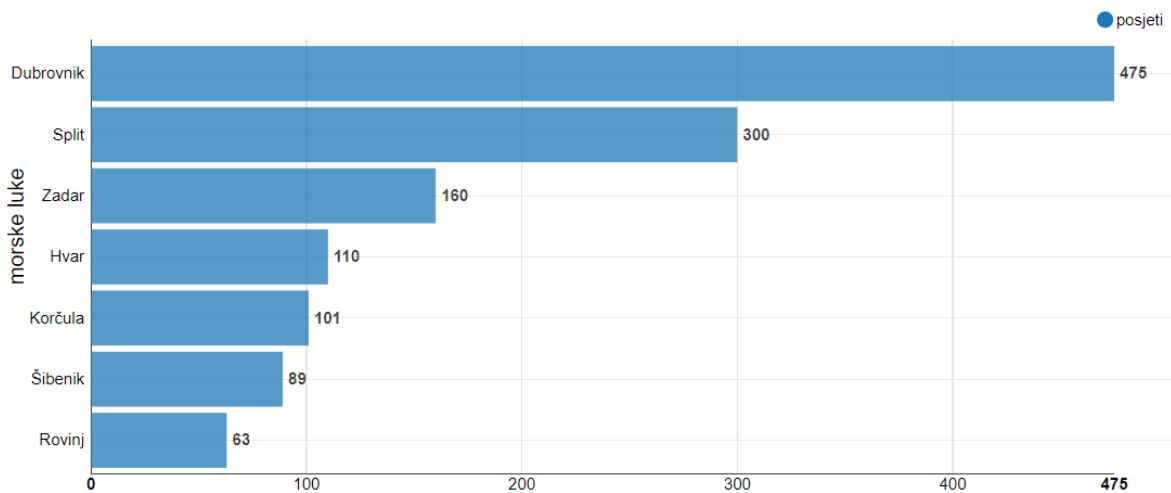
Cruising putovanja uz smještaj i hranu pružaju dodatne usluge koje se naplaćuju ovisno o njihovom korištenju, a neke od njih su: sportski i rekreacijski sadržaji, wellness, ugostiteljski sadržaji, npr. kazališta, kafići, animacije za djecu, liječničke ordinacije, turističke agencije te druge usluge. Specijalizirane luke pružaju usluge kao što su prihvat broda, prijevoz turista do centra grada, organiziranje izleta, usluge vodiča te druge usluge. Cruising se može podijeliti i prema trajanju: kratka (trajanje do 21 dan), duga (trajanje duže od 21 dana), te izlete (trajanje do 24 sata).

Tablica 1 Kružna putovanja stranih brodova u RH luke

	I. – XII. 2022.	I. – XII. 2023.	Indeksi I. – XII. 2023. I. – XII. 2022.
Strani brodovi za kružna putovanja	82	85	103,7
Putovanja	632	646	102,2
Dani boravka brodova	1 324	1 474	111,3
Putnici na brodu	633 697	868 542	137,1

Izvor: DZS RH – Kružna putovanja stranih brodova u Republici Hrvatskoj od siječnja do prosinca 2023., <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58189>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Prema podacima prikazanim u Tablici 1, vidljivo je kako su vrijednosti u 2023. godini nadmašile vrijednosti iz prethodnog razdoblja. Statistički to predstavlja porast od 2,2% više putovanja i 37,1% više putnika u odnosu na 2022. godinu. Godina kada je kruzing turizam na području Republike Hrvatske ostvario najviše vrijednosti do sada bilo je predpandemijske 2019. godine. Pozitivan je pokazatelj oporavka tržišta porast vrijednosti u posljednje dvije godine. Ukupan broj brodova za kružna putovanja koji je posjetio hrvatsku obalu je 85, te su ostvarili 646 kružnih putovanja. Najviše ih je ostvareno u mjesecu kolovozu (107), zatim lipnju (102) te listopadu (95).

Grafikon 1 Najposjećenije morske luke u Republici Hrvatskoj u razdoblju od siječnja do prosinca 2023. godine

Izvor: DZS RH – Kružna putovanja stranih brodova u Republici Hrvatskoj od siječnja do prosinca 2023., <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58189>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

U 2023. godini, najviše ticanja brodova za kružna putovanja ostvarila je Dubrovačko-neretvanska županija s 48,1% što je očekivano jer je Dubrovnik tradicionalno najposjećenija luka s aspekta kružnih putovanja. Nakon Dubrovačko-neretvanske županije slijedi Splitsko-dalmatinska (26,9%) te zbroj posjeta dviju spomenutih županija iznosi 75,0% što predstavlja $\frac{3}{4}$ ukupnih putovanja brodova za kružna putovanja u Republici Hrvatskoj. Preostale županije zajedno su ostvarile 25,0%, a pojedinačni postoci su idući; Zadarska (11,8%), Istarska (4,7%), Šibensko-kninska (4,5%) i naposljetku Primorsko-goranska županija (4,0%). Prema prikazanim podacima luka Dubrovnik ostvarila je 475 posjeta, luka Split 300 posjeta, Zadar 160, Hvar 110, Korčula 101 ticanje brodova za kružna putovanja, Šibenik 89 te Rovinj 63 posjeta.

3. NAUTIČKI TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Počeci nautičkog turizma na hrvatskoj obali javljaju se između dva svjetska rata kada su se nautičari koristili uslugama postojećih obalnih i otočnih luka. Krajem 1960-ih godina i početkom 1970-ih godina započinje se planirati gradnja luka namijenjenih isključivo nautičkim turistima. Od 1975. godine kada se počinju graditi prve marine do 1984. na hrvatskoj obali izgrađeno je 19 marina s 4.466 vezova u moru. To razdoblje karakteriziraju pojedinačne razvojne inicijative na malom broju lokacija bez odgovarajućeg sustava nautičke turističke ponude. Osnivanjem "Adriatic Cluba Jugoslavija" 1983. godine što predstavlja današnju tvrtku ACI d.d. (Adriatic Croatia International Club) izgradnja marina dobiva novi zamah. U razdoblju od 1984. do 1990. izgrađeno je dodatnih 20 marina s 5814 vezova u moru, a danas ACI broji 22 marine raspoređene od Umaga na sjeveru do Dubrovnika na jugu. Do početka devedesetih godina na prostoru hrvatske obale Jadrana bilo je raspoređeno 39 marina s ukupno 10 280 vezova. Posljedično započinje plansko razvijanje i formiranje nautičke ponude na prostoru hrvatskog priobalja²².

Statistički podaci Državnog zavoda za statistiku za 2023. godinu pokazuju kako se na hrvatskoj obali nalazi 224 luke nautičkog turizma, od toga 85 marina (od toga 20 suhih marina), 79 sidrišta, 17 privezišta te 43 odlagališta plovnih objekata. Ukupna površina njihova akvatorija iznosi 4 823 256 m² s 19 131 vezom²³.

²² ACI POSTANAK: Kako je stvoren najveći sustav marina na svijetu, 2016., str. 473 (21.08.2024.)

²³ Državni zavod za statistiku, Hrvatska u brojkama 2023., Zagreb, 2023.: croinfig_2023.pdf (dzs.hr) (21.08.2024.)

Tablica 2 Kapacitet luka nautičkog turizma, stanje 31.08.2022. i 2023.

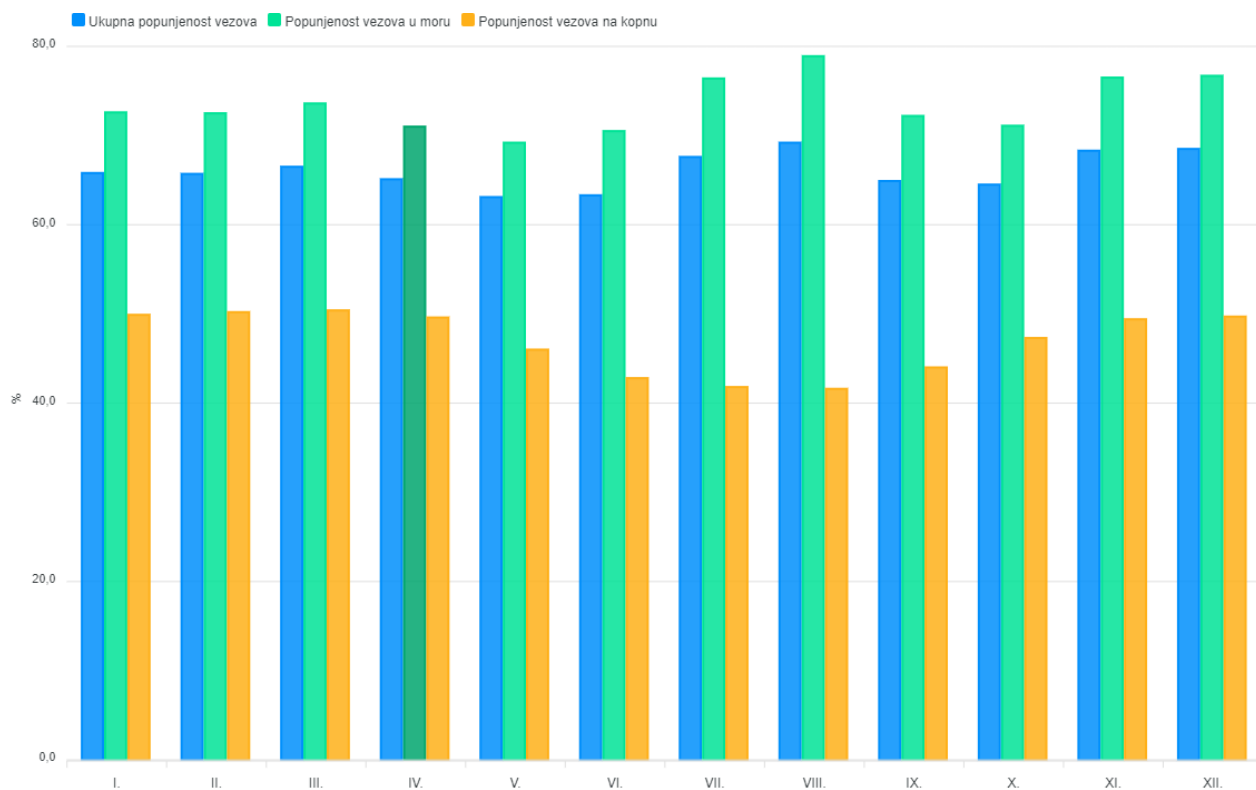
	2022.	2023.
Površina akvatorija, m ²	4 793 554	4 823 256
Broj vezova, ukupno	19 105	19 131
Od toga za plovila duljine		
Do 6 m	858	854
6 – 8 m	1 709	1 696
8 – 10 m	2 359	2 315
10 – 12 m	5 156	5 027
12 – 15 m	5 592	5 601
15 – 20 m	2 464	2 648
Više od 20 m	967	990
Duljina razvijene obale za privez plovila, m	75 171	75 118
Broj mjesta za smještaj plovila na kopnu	6 906	7 102
Ukupna površina prostora za smještaj plovila na kopnu, m ²	779 398 ¹⁾	782 113
Od toga natkriveni prostor (hangar), m ²	23 189	27 866
Broj zaposlenih, ukupno	2 018	2 042
Od toga sezonski	446	467

Izvor: Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58173>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024

Iz priloženih podataka prikazanih u tablici 2, a izdanih od strane Državnog zavoda za statistiku može se uočiti kako je broj dostupnih vezova u 2022. godini iznosio 19 105 vezova, a u 2023. godini vidljiv je porast vrijednosti na 19 131 vezova što je porast za 26 morskih vezova. Može se zaključiti kako je to razmjerno malo povećanje za period od godinu dana.

3.1. POPUNJENOST KAPACITETA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA

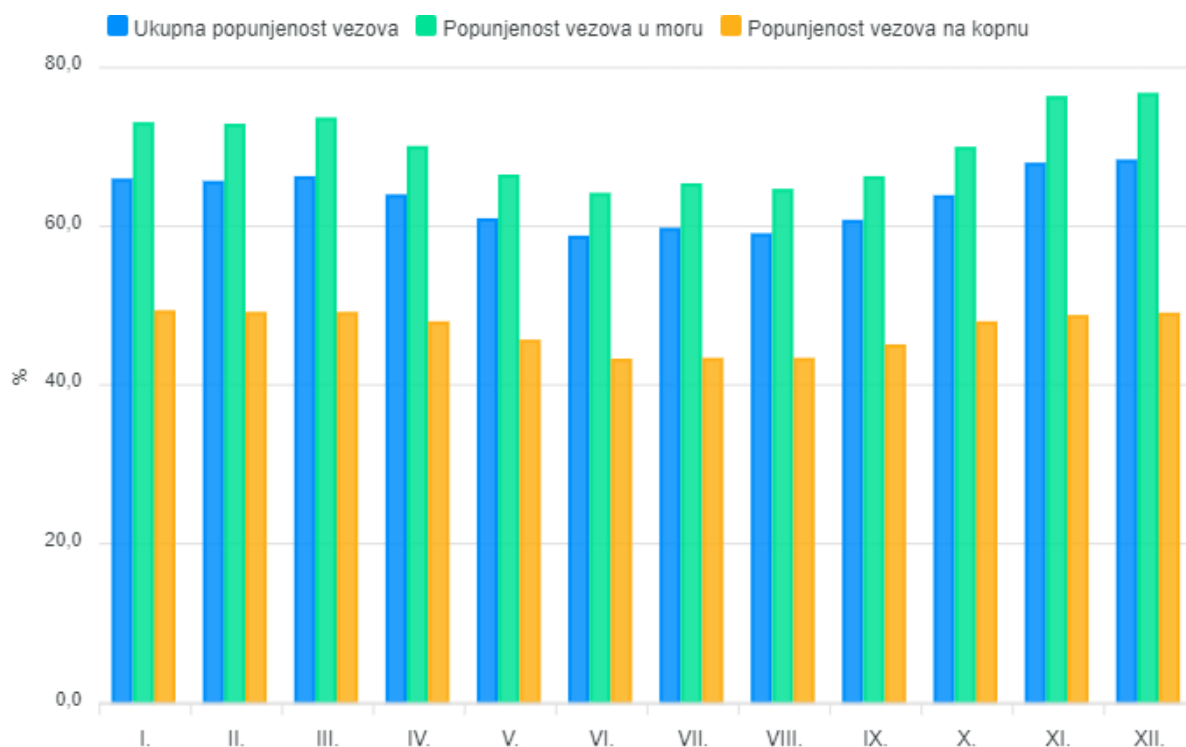
U ovom poglavlju prikazat će se popunjenost kapaciteta luka nautičkog turizma u 2023. godini. Prvo će se prikazati ukupna popunjenost što podrazumijeva popunjenost vezova u moru i na kopnu, zatim će biti prikazana pojedinačna popunjenost za more i kopno. Iduća analiza je analiza prosječne popunjenosti vezova prema stalnim ugovorima. Prikazane će biti ukupne i pojedinačne vrijednosti. Također spomenut će se ostvarene vrijednosti plovila u tranzitu, kao i države čiju zastavu vije plovilo. Potonje analize temelje se na podacima izdanim od strane Državnog zavoda za statistiku.

Grafikon 2 Prosječna ukupna popunjenost kapaciteta vezova u lukama nautičkog turizma u 2023. po mjesecima

Izvor: Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58173> pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Grafikon 2 prikazuje prosječnu ukupnu popunjenost kapaciteta vezova (vezovi u moru i vezovi na kopnu zajedno). U 2023. godini u lukama nautičkog turizma, prosječna ukupna popunjenost iznosila je 66,0%, dok je prosječna popunjenost vezova u moru iznosila 73,5%, a vezova na kopnu 46,9%. Vrijednost popunjenosti kapaciteta vezova svoj vrhunac za 2023. godinu dosegla je u mjesecu kolovozu te iznosi 78,9%, što je porast od 5,4% od prosječne vrijednosti. Može se primijetiti kako su vrijednosti popunjenosti uglavnom stalne s blagim porastom u ljetnom razdoblju od mjeseca lipnja do mjeseca kolovoza kada traje turistička sezona.

Grafikon 3 Prosječna popunjenost kapacitet vezova prema stalnim ugovorima u lukama nautičkog turizma u 2023. godini, po mjesecima

Izvor: Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58173>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Državni zavod za statistiku zabilježio je blagi porast broja plovila na stalnom vezu u 2023 godini. Na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u 2023. godini ukupno je bilo 16 482 plovila, što je za 1,9% više nego u 2022. godini. Vez u moru koristilo je 78,8% plovila, dok mjestom na kopnu se koristilo 21,2% plovila. Prema vrsti plovila na stalnom vezu u moru bilo je najviše motornih jahti 47,9%, te slijede jahte na jedra s 46,2% i ostala plovila 5,9%. Prema zastavi plovila na stalnom vezu najviše je plovila bilo pod zastavom Hrvatske, njih 45,1%. Zatim slijede plovila pod zastavom Njemačke, Austrije, Slovenije, Italije i Poljske. Najviše plovila na stalnom vezu u moru u 2023. godini bilo je u Istarskoj županiji, njih 3 040, što je 23,4% od ukupnog broja plovila na stalnom vezu u moru. Nakon Istarske županije slijede Šibensko-kninska županija s 2 994 plovila te udio od 23,1%, Zadarska 20,0%, Primorsko goranska županija 16,7%, te Splitsko-dalmatinska 12,7% i Dubrovačko-neretvanska županija 4,1%.

U 2023. u lukama nautičkog turizma bilo je 224 404 plovila u tranzitu, što je pad broja plovila u tranzitu u odnosu na 2022. godinu za 4,3%. Najviše plovila u tranzitu bilo je pod zastavom Republike Hrvatske te udio iznosi 49,8%. Ostale zastave plovila u tranzitu su; Njemačka (13,0%), Italija (12,1%), Austrija (6,6%) i Slovenija (5,3%). Prema vrsti plovila u tranzitu za koje je korišten vez u moru, najviše je bilo jahti na jedra (59,7%), zatim slijede motorne jahte (31,7%) te ostala plovila (8,6%). U odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini hrvatsku obalu posjetilo je 4,2% manje jahti na jedra i 7,0% manje motornih jahti, ali i 1,3% više ostalih plovila. Najviše plovila u tranzitu za koja je korišten vez u moru bilo je u Splitsko-dalmatinskoj županiji, i to njih 59 573. Zatim na drugom mjestu slijedi Šibensko-kninska županija s 50 858 plovila.

3.2. POSLOVANJE LUKA NAUTIČKOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

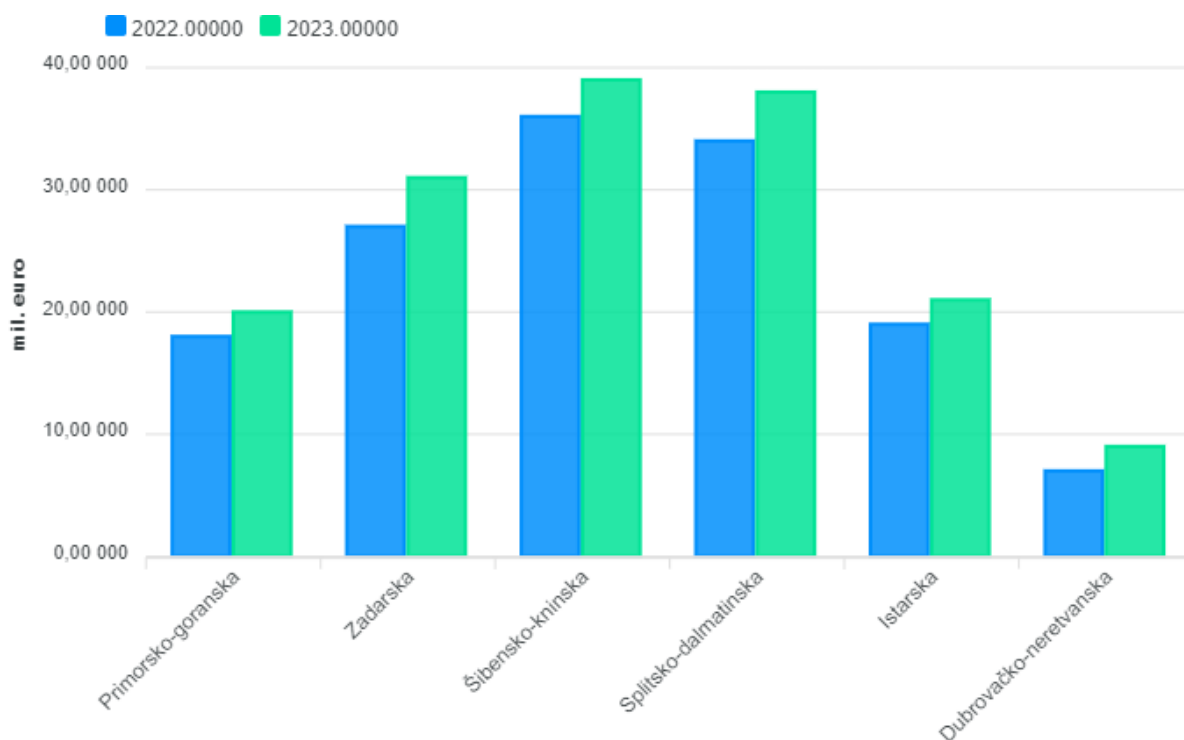
S obzirom da se u prethodnom poglavlju zaključilo kako je popunjenost luka nautičkog turizma uglavnom stalna s povećanjem u ljetnim mjesecima tijekom turističke sezone, tranzit plovila u protekloj godini zabilježio je pad vrijednosti od 4,2% svih vrsta plovila, dok je najveća vrijednost otpala na motorne jahte kojih je bilo 7,0% manje nego u 2022. godini. Zbog konstantnih vrijednosti, poslovanje luka nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj održivo je te ostvaruje pozitivne poslovne rezultate s indeksima povećanja prihoda u odnosu na razdoblje 2022. godine. U nastavku ovog poglavlja prikazat će se podaci o poslovanju luka nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj. Državni zavod za statistiku izdaje godišnja izvješća te su podaci za iduću analizu preuzeti iz izvješća pod nazivom „Nautički turizam – Kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2023.“

Tablica 3 Tablični prikaz ostvarenih prihoda luka nautičkog turizma bez PDV-a

	Prihod, tis. eura		Indeksi <u>2023.</u> 2022.
	2022.	2023.	
Republika Hrvatska	143 581	160 924	112,1
Primorsko-goranska županija	18 751	20 383	108,7
Zadarska županija	27 182	31 413	115,6
Šibensko-kninska županija	36 615	39 647	108,3
Splitsko-dalmatinska županija	34 461	38 751	112,4
Istarska županija	19 040	21 719	114,1
Dubrovačko-neretvanska županija	7 531	9 010	119,6

Izvor: Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58173>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Iz tablice 3 vidljivo je ukupno povećanje prihoda svih luka nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj za 2023. godinu u usporedbi s 2022. godinom. Povećanje iznosi 17 343 tisuća eura odnosno 12,1%. Nakon 2022. i ponovno u 2023. godini, najveće prihode ostvarile su luke nautičkog turizma u Šibensko-kninskoj županiji od skoro 40 milijuna eura što čini 24,6% ukupno ostvarenih prihoda luka nautičkog turizma u Hrvatskoj. Sve županije zabilježile su značajno povećanje prihoda u 2023. godini, no s obzirom na niske vrijednosti na području Dubrovačko-neretvanske županije indeks prikazuje najveće povećanje u spomenutoj županiji te je postignuto povećanje od 1 479 tisuća eura.

Grafikon 4 Prikaz ostvarenih prihoda luka nautičkog turizma bez PDV-a

Izvor: Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58173>, pristupljeno: 15. kolovoza 2024.

Bez obzira na pad broja plovila u tranzitu, luke nautičkog turizma u 2023. godini ukupno su ostvarile 161 milijun eura prihoda bez PDV-a što je za 12,1% više u odnosu na 2022. godinu. Kao i u 2022. godini, najveći udio u ukupnim prihodima tj. 115 milijuna eura ostvaren je od usluge iznajmljivanja vezova. Prihod od iznajmljivanja vezova veći je za 14,6% u odnosu na isti prihod iz 2022. godine. Na Grafikonu 4 prikazani su prihodi luka nautičkog turizma po pojedinoj županiji od kojih su Šibensko-kninska i Splitsko-dalmatinska županija vodeće, a prati ih Zadarska županija. Najmanji prihod ostvarila je Dubrovačko – neretvanska županija. Prikazani podaci mogu se korelirati s brojem otoka u pojedinoj županiji. Podaci o količini otoka, otočića i hridi po pojedinoj županiji dostupni su na web stranici Registra otoka Republike Hrvatske.

Tablica 4 Broj otoka, otočića i hridi u županijama Republike Hrvatske

Županija	Broj otoka, otočića i hridi
Istarska	89
Primorsko-goranska	140
Ličko-senjska	30
Zadarska	200
Šibensko-kninska	259
Splitsko-dalmatinska	169
Dubrovačko-neretvanska	300

Izvor: izradio student prema podacima od strane Registra otoka, dostupno na : <https://registar-otoka.gov.hr/>

U tablici 4 prikazana je broj otoka, otočića i hridi Republike Hrvatske raspoređeni po pojedinoj županiji. Podaci su prikazani kako bi se usporedili s ostvarenim prihodima u istoimenim županijama. Najveći broj otoka ima Dubrovačko-neretvanska županija s 300 otoka, zatim Šibensko-kninska 259 te je na trećem mjestu Zadarska županija s 200 otoka. Ukoliko se uspoređi broj otoka s ostvarenim prihodima, nesrazmjer je primjetan samo kod Dubrovačko-neretvanske županije koja ima najveći broj otoka, otočića i hridi, a najmanje prihode ostvaruje. Kod Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske prihodi su razumljivi zbog velikog broja otoka. Drugi razlog s kojim se može opravdat nastali nesrazmjer kod Dubrovačko-neretvanske županije je mali broj luka nautičkog turizma odnosno broja vezova u moru.

S obzirom da je zahtjevno obraditi financijske podatke pojedinačno svih luka nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj, za primjer će se uzeti ACI d.d. koji je vodeća hrvatska nautička tvrtka. ACI sustav sastoji se od 22 marine raspoređene od Umaga na sjeveru do Dubrovnika na samom jugu hrvatske obale.

Tablica 5 Ključni pokazatelji poslovanja ACI-ja u 2023. godini

u tisućama eura	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Neto dobit godine	2.979	3.403	(424)	88
Poslovni prihodi	35.921	32.812	3.109	109
Ukupna imovina	95.527	92.262	3.265	104
EBITDA	12.660	13.408	(748)	94
CAPEX *	2.795	7.751	(4.956)	36
Broj zaposlenih na 31.12.	336	331	5	102

Izvor: Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine – ACI, dostupno na: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglelefndmkaj/https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-zavrshenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno 05.srpnja 2024.

U Tablici 5 prikazani su ključni pokazatelji poslovanja ACI d.d. u 2023. godini. Vidljivo je kako neto dobit ima manju vrijednost u 2023. godini u usporedbi s 2022., što posljedično prikazuje i indeks. S druge strane vidljivo je kako poslovni prihodi imaju povećanje u protekloj godini od 3.109 tisuća eura. Ostvareno povećanje poslovnih prihoda rezultat je prodaje, a posljedica je prilagodbe tržišnih kretanja te izmjena prodajnih politika. Stabilnost poslovanja rezultat je porasta prihoda od prodaje za 2,9 milijuna eura te konstantni kapaciteti s kojima ACI d.d. raspolaže duži niz godina. Prema godišnjem financijskom izvješću ACI d.d., poslovni rashodi povećali su se za 4 milijuna eura odnosno 14% u 2023. Razlozi povećanja rashoda su idući; porast troškova plaće, troškovi vanjskih usluga te ostali poslovni rashodi. U 2023. godini ostvarena je bruto dobit od 3,7 milijuna eura u odnosu na 2022. godinu kada je ostvarena bruto od 4,2 milijuna eura. Ostvaren je manji rezultat za 0,5 milijuna eura odnosno 12%.

Tablica 6 Prihodi od prodaje po strukturi

u tisućama eura	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Prihod od usluge godišnjeg veza	16.695	14.549	2.146	115
Prihod od usluge mjesečnog veza	1.861	1.631	230	114
Prihod od dnevnog veza	10.481	9.782	699	107
Prihodi od ostalih usluga nautičarima	2.238	1.940	298	115
Prihodi od poslovno-tehničke suradnje	2.943	3.093	(150)	95
Prihod od najma plovila i chartera	355	693	(338)	51
Ukupno	34.573	31.688	2.885	109

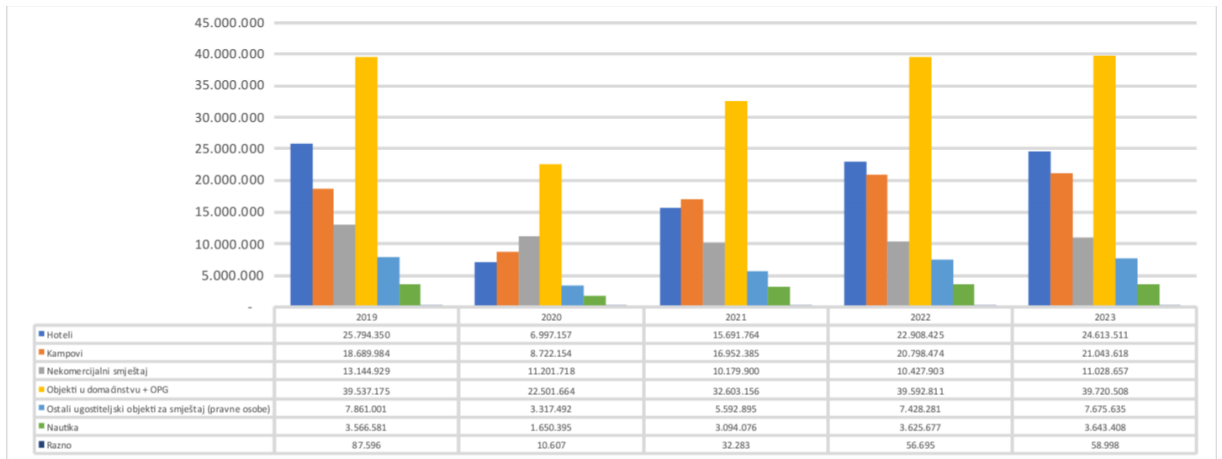
Izvor: Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine – ACI, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf, pristupljeno: 05. srpnja 2024.

U tablici 6 prikazani su prihodi od prodaje po strukturi. Vidljiv je rast prihoda od prodaje u 2023. godini te su ukupni poslovni prihodi veći za 2,9 milijuna eura u usporedbi s 2022. godinom. Potonja vrijednost predstavlja rast od 9%. Od svih navedenih prihoda od prodaje, najveći rast zabilježen je od stavke usluge godišnjih vezova što je u 2023. godini iznosilo 16.695 tisuća eura, odnosno udio od 74% u ukupnom povećanju. Prihod od usluge dnevnog veza povećan je za 699 tisuće eura ili za 6%, a usporedno s dnevnim vezom povećani su i prihodi od ostalih usluga nautičarima koji su u odnosu na 2022. godinu veći za 298 tisuće eura ili za 22%. Zanimljivo je primijetiti kako je prihod od najma plovila i chartera skoro duplo manji u 2023. u odnosu na prethodnu godinu.

3.2.1. Turistički promet u lukama nautičkog turizma

Turistički promet u Republici Hrvatskoj u 2023. godini gotovo je izjednačen s vrijednostima tijekom rekordne, predpandemijske sezone 2019. godine. Međutim važno je spomenuti kako u 2023. godini nisu sve vrste smještajnih kapaciteta ostvarile iste rezultate. Hoteli su u protekloj godini postigli manje vrijednosti nego u rekordnoj 2019. godini. Objekti u domaćinstvu bilježe uglavnom konstantne rezultate, dok su kampovi zabilježili rast. Nautika

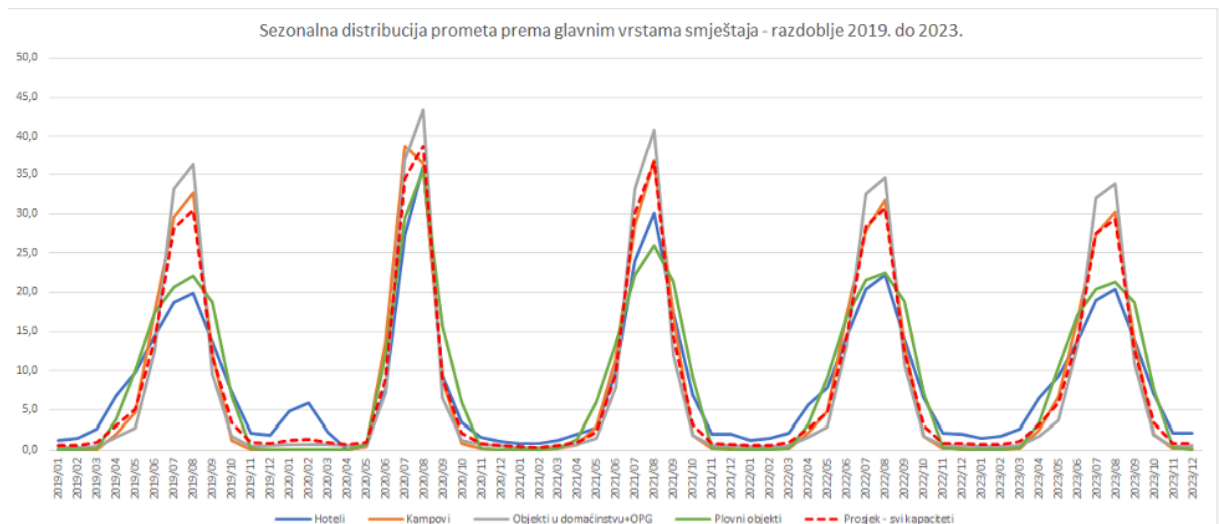
bilježi blagi porast prometa. Podaci o turističkom prometu koji će se koristiti u nastavku ovog poglavlja preuzeti su ih izvješća pod nazivom „Rezultati hrvatskog turizma u razdoblju 2019. – 2023.“ izdanom od strane Hrvatske turističke zajednice.

Slika 7 Noćenja prema vrstama smještajnih objekata

Izvor: Rezultati hrvatskog turizma u razdoblju 2019. – 2023., dostupno na: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfefindmkaj/https://www.htz.hr/sites/default/files/2024-02/Turizam%20Hrvatske%202019-2023.pdf>, pristupljeno: 05. srpnja 2024.

Na slici 7 prikazani su rezultati hrvatskog turizma u razdoblju od 2019. – 2023. godine. Promatraju se vrijednosti nautike kroz navedeni period. Zeleni stupac prikazuje vrijednosti nautičkih noćenja, te se iz prikazanog može zaključiti kako je nautika dostigla najmanje vrijednosti u 2020. godini što je posljedica COVID-19 pandemija. Nakon pandemije, nautika bilježi postepeni rast u periodu od 2021. do 2023. godine. Vrijednosti noćenja za nautiku u kontinuiranom su rastu od pandemije, te su u 2023. dosegle vrijednost od 3.643.408 noćenja, što je nadmašilo 2019. dosadašnju rekordnu godinu u kojoj je ta vrijednost iznosila 3.566.581 noćenja. Postignuta razlika predstavlja povećanje od 76 827 noćenja nautičara.

Grafikon 5 Sezonalna distribucija prometa glavnim vrstima smještaja – razdoblje 2019.-2023.

Izvor: Rezultati hrvatskog turizma u razdoblju 2019. – 2023., dostupno na: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.htz.hr/sites/default/files/2024-02/Turizam%20Hrvatske%202019-2023.pdf>, pristupljeno: 05. srpnja 2024.

Distribucija turističkog prometa po mjesecima i vrstama smještaja prikazana je na grafikonu 5. Hoteli bilježe sezonalno ravnomjernije raspoređen promet nego ostale vrste smještaja. Najnepovoljniju sezonalnu distribuciju prometa ima obiteljski smještaj. Nakon hotela, najpovoljniju sezonalnu distribuciju turističkog prometa bilježi nautika. Također iz grafikona se jasno vidi sezonalnost nautičkog turizma koji svoje vrhunce bilježi od mjeseca lipnja do listopada dok ih u ostatku godine gotovo i nema.

Tablica 7 Vodeća tržišta prema vrsti smještaja - plovni objekti

Plovni objekti				
2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Njemačka	Njemačka	Njemačka	Njemačka	Njemačka
Austrija	Češka	Austrija	Austrija	Austrija
UK	Austrija	Češka	Češka	Češka
Češka	Hrvatska	Poljska	Hrvatska	Hrvatska
Hrvatska	Poljska	Hrvatska	UK	SAD
Poljska	Slovenija	Slovenija	Poljska	Poljska
SAD	Italija	SAD	SAD	UK
Australija	UK	Slovačka	Slovenija	Slovenija
Slovenija	Slovačka	Italija	Italija	Australija
Italija	Francuska	Mađarska	Slovačka	Italija

Izvor: izradio student prema podacima: Rezultati hrvatskog turizma u razdoblju 2019. – 2023., dostupno na: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.htz.hr/sites/default/files/2024-02/Turizam%20Hrvatske%202019-2023.pdf>, pristupljeno: 05.07.2024.

Što se tiče odnosa tržišta i afiniteta za pojedinom vrstom smještajnih objekata prisutne su zamjetne razlike. Do osjetnih promjena na relaciji tržište – željena vrsta smještaja došlo je u vrijeme pandemije što je razumljivo radi ograničenja kretanja i poteškoća u prelasku granica. Njemačka je glavno tržište za Hrvatsku u svim vrstama smještajnih objekata. Potonje je vidljivo iz tablice 6 koja prikazuje tržišta s čijih područja je najviše gostiju koristilo plovne objekte. Za nautička noćenja, Njemačka je vodeće tržište kroz cijelo razdoblje od 2019. do 2023. godine. Daleka tržišta koja se pojavljuju u krugu TOP 10 tržišta su SAD (Sjedinjena Američka Država) i Australija pri hotelskom smještaju i nautici.

3.2.2. Usporedba luka nautičkog turizma na primjeru ACI d.d.

Današnje trgovačko društvo ACI d.d. osnovano je 1. srpnja 1983. godine kao Adriatic Club Yugoslavia Brioni, radna organizacija za nautički turizam.²⁴ Početci hrvatskog nautičkog turizma, bili su ujedno i početci izgradnje ACI marina, te sve do danas ACI uvelike doprinosi uspjehu nautičkog turizma Hrvatske. Prvotni cilj poslovanja bio je provođenje „Programa razvoja nautičkog turizma“ izgradnjom lanca marina na istočnoj obali Jadrana i pružanjem kompletne usluge za nautičare - siguran vez, struju, vodu, nautički komfor i druge usluge poput trgovine, ugostiteljskog, zabavnog i sportskog sadržaja. Prva faza provedbe Programa razvoja nautičkog turizma trajala je samo 18 mjeseci, a u tom rekordnom roku izgrađeno je 16 marina. Prvih 16 izgrađenih marina su: Umag, Rovinj, Pula, Pomer, Supetarska Draga na otoku Rabu, Rab, Žut, Piškera, Jezera, Vodice, Skradin, Trogir, Split, Milna, Vrbovska i Palmižana. Navedene marine počele su raditi već 1984. i 1985. godine, a u idućoj turističkoj sezoni godine 1986. pružale su sve predviđene nautičke usluge. Osim ulaganja u izgradnju marina, drugi projekt koji je bio od velikog značaja je jedriličarski klub odnosno današnji Yacht Club Croatia. Nakon jedriličarskog kluba, pokrenut je srodni projekt, a to je ACI Match Race Cupa, regate vrhunskog svjetskog dometa u dvobojskom jedrenju. No, ACI nije stao na jedriličarskom klubu i održavanju regate, već je 1988. godine osnovana škola jedrenja pod nazivom Adriatic Nautical Academy (ANA).

Danas ACI d.d. (Adriatic Croatia International Club) predstavlja najveći lanac marina na hrvatskoj obali. Svojim sustavom marina obuhvaća 39% svih hrvatskih marina te 35% priveznih kapaciteta u Republici Hrvatskoj. Smatra se najvećim lancem marina na Sredozemlju i regionalnim predvodnikom u nautičkom turizmu.²⁵

ACI je dioničko društvo za djelatnost marina pri kojem je većinski vlasnik još uvijek Republika Hrvatska. Na čelu svake marine nalazi se direktor marine. U Rijeci, gdje je sjedište Društva, nalaze se zajedničke službe koje na čelu s predsjednikom i dva člana uprave upravljaju s cijelim sustavom. ACI dioničko društvo ima sljedeće odjele²⁶:

- Odjel nautike,
- Odjel za razvoj i investicije,
- Odjel financija,

²⁴ ACI POSTANAK, Kako je stvoren najveći sustav marina na svijetu, 2016., str. 473

²⁵ Luković, T. Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, 2024.: <https://hrcak.srce.hr/18087> (20.07.2024.)

²⁶ ACI POSTANAK, Kako je stvoren najveći sustav marina na svijetu, 2016

- Odjel za pravne poslove i ljudske resurse,
- Odjel ACI SAIL,
- Odjel ACI AIR²⁷

Slika 8 Prikaz rasporeda ACI marina na Jadranu

Izvor: Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine – ACI, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-zavrsenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf, pristupljeno 05. srpnja 2024.

²⁷ Ibidem

Slika 8 prikazuje raspored ACI marina na Jadranu. Ukupan broj ACI marina na jadranskoj obali je 22 koje su raspoređene od Umaga na sjeveru do Dubrovnika na jugu. Marine su se smjestile u samo središte zbivanja gradova i otoka na Jadranu na način da svojom pozicijom i načinom gradnje na narušavaju baštinu i vizuru grada odnosno mjesta. S druge strane, svojim gostima pružaju doživljaj iz prvog reda do najpoznatijih spomenika i turističkih atrakcija. Prikazani raspored ACI marina na hrvatskoj obali koristit će se u narednim poglavljima prilikom podjele na regije, a radi analize broja vezova i poslovanja.

Tablica 8 Broj vezova u ACI marinama

	Broj vezova			Najveća duljina plovila	
	Morski vezovi	Suhi vezovi	Ukupni vezovi	Dnevni vez	Godišnji vez
Istarska regija					
Umag	475	40	515	119m	40m
Rovinj	196	/	196	100m	35m
Pula	192	/	192	55m	28m
Pomer	294	30	324	35m	18m
Ukupno	1157	70	1227	/	/
Kvarnerska regija					
Opatija	283	35	318	40m	35m
Cres	440	70	510	50m	50m
Supetarska draga (otok Rab)	310	53	363	18m	18m
Rab*	134	/	134	20m	/
Šimuni	191	45	236	18m	14m
Ukupno	1358	203	1561	/	/
Šibenska regija					

Žut*	120	/	120	40m	/
Piškera*	118	/	118	30m	/
Jezera	212	40	252	20m	18m
Vodice	398	24	422	25m	25m
Skradin	180	/	180	70m	30m
Ukupno	1028	64	1092	/	/
Splitska regija					
Trogir	174	35	209	30m	20m
Split	318	30	348	90m	26m
Milna	157	15	172	35m	18m
Vrbovska	119	12	131	35m	25m
Palmižana*	180	/	180	40m	/
Ukupno	948	92	1040	/	/
Dubrovačka regija					
Korčula	159	16	175	50m	17m
Dubrovnik	380	120	500	45m	40m
Veljko Barbieri „Slano“	193	/	193	50m	20m
Ukupno	732	136	868	/	/
Suma svih marina	5223	565	5788	/	/

Izvor: izradio student prema podacima na : <https://aci-marinas.com/hr/aci-marine/>, 16.08.2024, *- označene marine nisu cjelogodišnje već sezonske te su otvorene od 01. travnja do 31. listopada, pristupljeno: 05. srpnja 2024.

Navedeni popis marina izrađen je prema podacima dostupnim na službenim stranicama ACI marina. Od ukupno 22 marine raspoređene od sjevera do juga, samo četiri marine nisu cjelogodišnje odnosno otvorene su tijekom turističke sezone od 01. travnja do 31. listopada. Marine isključivo otvorene u turističkoj sezoni su iduće; Rab, Žut, Piškera i Palmižana, te

marine zbog djelovanja nemaju opciju cjelogodišnjih vezova. ACI marine raspolažu s ukupno 5223 vezova u moru te 565 vezova na kopnu, što je ukupno 5788 vezova. Marina s najvećim ukupnim brojem vezova, dakle vezova u moru i suhих vezova na kopnu je ACI marina Umag koja nudi ukupno 515 vezova, od čega 475 morskih vezova i 40 suhих vezova. Osim što je najveća prema broju vezova, također je jedina ACI marina koja može primiti plovilo duljine preko 100m. Iduća po veličini je ACI marina Cres s ukupno samo 5 vezova manje od Umaga, a broj morskih vezova je 440, dok suhих je 70. Treća marina po veličini je marina Dubrovnik s 500 dostupnih vezova, od kojih 380 morskih. Kada bi se broj vezova promatrao samo prema regiji, u tom slučaju prvo mjesto zauzima Kvarnerska regija s 1561 dostupnim vezom, odnosno udio od 26,9%. Regija s najmanjim brojem vezova je Dubrovačka regija s 868 vezova.

4. ANALIZA POSLOVANJA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA PO REGIJAMA

U idućim poglavljima analizirat će se poslovanje luka nautičkog turizma Jadrana. Jadran se meteorološki dijeli na tri dijela tj. sjeverni, srednji i južni Jadran. Razlog podjele su meteorološke karakteristike vezane uz klimatološke osobine, osobine vjetrova te valova.

Slika 9 Meteorološka podjela Jadrana u tri zone

Izvor: Državni hidrometeorološki zavod, dostupno na:

https://meteo.hr/prognoze.php?section=prognoze_specp¶m=jadran, pristupljeno: 10. srpnja 2024.

Na slici 9 prikazana je podjela Jadrana u tri dijela, a objavljena je od strane Državnog hidrometeorološkog zavoda (DHMZ). Može se procijeniti kako područje sjevernog Jadrana obuhvaća Istarsku, Primorsko-goransku te Ličko-senjsku županiju. Nadalje, područje srednjeg Jadrana obuhvaća Zadarsku, Šibensko-kninsku te Splitsko-dalmatinsku županiju.

Područje južnog Jadrana obuhvaća područje Dubrovačko-neretvanske županije. Prema prikazanoj podjeli vršit će se analiza statističkih podataka luka nautičkog turizma na Jadranu.

4.1 NAUTIČKE LUKE SJEVERNOG JADRANA

U narednim poglavljima, analiza luka nautičkog turizma temeljit će se na godišnjim podacima izdanim od strane Državnog zavoda za statistiku. Analizirat će se luke nautičkog turizma na području sjevernog Jadrana. Kako ne postoji službena podjela niti službene granice sjevernog dijela Jadrana uzet će se okvirno područje prikazano na slici od DHMZ-a. Prema slici, u sjeverni Jadran spada Istarska, Primorsko-goranska i Ličko-senjska županija. Moglo bi se uključiti i dio Zadarske županije, ali za potrebe ovog rada i jednostavnijeg sustava analize cijela Zadarska županija svrstat će se u područje srednjeg Jadrana. Osim statistike od Državnog zavoda za statistiku, za potrebe analize koristit će se i godišnja izvješća za ACI marine. ACI dioničko društvo sustav marina razvrstava prema regijama, stoga će se uzet da u sjeverni Jadran pripadaju istarska i kvarnerska regija.

4.1.1 Kapacitet luka sjevernog Jadrana

U ovom poglavlju prikazat će se podaci kapaciteta luka nautičkog turizma na području sjevernog Jadrana. Pokazatelji koji će se koristiti za analizu spomenutog područja jesu; broj luka, broj stalnih odnosno godišnjih vezova, broj plovila koja su koristila tranzitne vezove. Boravak u luci nautičkog turizma dijeli se na stalni i tranzitni, ovisno o tome je li za korištenje veza u moru ili mjesta na kopnu unaprijed zaključen ugovor. U slučaju da jest, riječ je o stalnom boravku, a ako nije, riječ je o tranzitnom (privremenom, dnevnome) boravku.²⁸ Za analizu će se koristiti postignute vrijednosti za period od 2020. do 2023. godine, te će se potonji međusobno usporediti.

²⁸ Nautički turizam – Kapaciteti i poslovanje luka nautičkog turizma u 2023.

Tablica 9 Broj luka nautičkog turizma na području sjevernog Jadrana

Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Istarska	15	18	20	21
Primorsko-goranska	35	34	37	37

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja, 2024.

Podaci u tablici 9 prikazuju tendenciju rasta broja luka nautičkog turizma na području sjevernog Jadrana. Vidljivo je kako je u Primorsko-goranskoj županiji vrijednost konstantna u 2022. i 2023. godini, dok u istom periodu na području Istarske županije primjetno povećanje za jednu luku nautičkog turizma. Istarska županija od 2020. do 2023. godine povećala je broj luka za 6, dok Primorsko-goranska županija u istom razdoblju bilježi povećanje od 2 luke nautičkog turizma.

Kapacitet analiziranog područja može se prikazati kroz nekoliko kategorija, i to u ukupnom kapacitetu stalnih vezova te u kapacitetu tranzitnih vezova. Unutar poglavlja slijedi prikaz detaljnih podataka o kapacitetima Istarske i Primorsko-goranske županije.

Tablica 10 Broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma

STALNI NAUTIČKI VEZOVI				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Istarska	2.619	2.718	3.058	3.327
Primorsko-goranska	3.108	3.181	3.651	3.482

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja, 2024

Analizom prethodnih podataka navedenih za razdoblje od 2020. do 2023. godine, vidljivo je kako je broj stalnih nautičkih vezova u Istarskoj županiji u kontinuiranom porastu. S druge strane, za isto razdoblje u Primorskoj-goranskoj županiji vrijednosti rastu od 2020. do 2022. godine, da bi u 2023. godini kapacitet doživio pad od 169 nautičkih vezova. U promatranom razdoblju na području Istarske županije zabilježeno je povećanje od 708, dok u Primorsko-goranskoj županiji je vidljivo povećanje od 374 stalnih nautičkih vezova.

Tablica 11 Broj plovila koja su koristila tranzitne vezove

PLOVILA NA TRANZITNIM NAUTIČKIM VEZOVIMA				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Istarska	9.566	17.606	20.840	19.123
Primorsko-goranska	19.308	22.481	25.895	26.077

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja, 2024

Tablica 11 prikazuje značajno povećanje broja plovila u tranzitu, a koja su koristila luke nautičkog turizma u promatranim županijama. Istarska županija je u prve dvije godine gotovo dvostruko povećala količinu plovila u tranzitu, a zatim u 2023. je vidljiv pad u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane Primorsko-goranska županija bilježi konstantni rast u broju plovila koja su koristila dnevne vezove u lukama nautičkog turizma. Obje županije zabilježile su značajan porast nakon pandemijskog razdoblja.

4.1.2 Poslovanje luka sjevernog Jadrana

Rezultati financijskog poslovanja za luke sjevernog Jadrana bit će analizirane u ovome poglavlju. Izvori financijskih izvješća su, kao i u prethodnom poglavlju, Državni zavod za statistiku te financijska izvješća dostupna na mrežnim stranicama ACI d.d. u vremenskim periodima koja su navedena u najnovijim izvješćima. Podaci preuzeti iz izvješća Državnog zavoda za statistiku odnose na područje cijele županije te nisu dostupni pojedinačni rezultate pojedinu vrstu luke nautičkog turizma (sidrište, privezište, suha marina, marina). Iz tog razloga u nastavku ovog poglavlja koriste se podaci iz „Godišnjeg izvješća za završenu godinu 2023.“ izdanu od strane ACI d.d. U potonjem izvješću moguće je razvrstati prihode i poslovanje pojedine marine na pojedinom području. Državni zavod za statistiku nekoliko je puta u posljednjim mjesecima revidirao podatke i tablice sa numeričkim pokazateljima te nakon što su dobiveni novi podaci od različitih poslovnih subjekata, ovo je prikaz zadnjih dostupnih podataka:

Tablica 12 Ukupni prihodi luka nautičkog turizma u eurima za razdoblje od 2020. do 2023. godine

OSTVARENI PRIHODI U LUKAMA NAUTIČKOG TURIZMA [€]				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Istarska	13.378	16.021	19.040	21.719
Primorsko-goranska	15.903	17.471	18.751	20.383

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na:
<https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024

Tablica 12 prikazuje ostvarene ukupne prihode luka nautičkog turizma po županijama u razdoblju od 2020. do 2023. godine. U obje županije vidljiv je kontinuirani rast prihoda što je pozitivan financijski pokazatelj poslovanja. Također može se primijetiti kako prihodi prate povećanje broja tranzita. Verižni indeks u 2023. u odnosu na 2020. godinu za Istarsku županiju iznosio je 162,35 što predstavlja povećanje prihoda od 62,35%. Isto tako bazni indeksi za Primorsko-goransku županiju u promatranoj 2023. godini u odnosu na 2020. godinu iznose 128,17, odnosno tumači se kao 28,17% povećanja prihoda u odnosu na 2020. Navedene postotne promjene pozitivan su pokazatelj poslovanja i oporavka od pandemijskog razdoblja.

U nastavku će biti analizirani financijski rezultati koje je ostvarila tvrtka ACI d.d. u vremenskom razdoblju od dvije godine. Naime, dvije regije će u nastavku biti analizirane odvojeno na način da će podaci za svaku pojedinačno biti navedeni uz naziv marine na koju se odnose. U tablici koju autori navode u izvješću nalaze se i razlike (rast / pad vrijednosti u usporedbi dva razdoblja), kao i izračunati indeksi. ACI marine na kojima je fokus u ovom poglavlju su marine u istarskom i kvarnerskom području. Na istarskom području nalaze se iduće ACI marine (raspoređene od sjevera prema jugu); Umag, Rovinj, Pula i Pomer. S druge strane marine koje su obuhvaćene kvarnerskim područjem su; Opatija, Cres, Supetarska Draga (otok Rab), Rab, Šimuni (otok Pag). ACI marina Šimuni izuzetak je po svojem položaju zato što na slici od DHMZ-a spada pod sjeverni Jadran, dok položajem pripada Zadarskoj županiji.

Tablica 13 Prihodi od prodaje u Istarskoj regiji

Istarska regija				
Naziv marine	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Umag	1.642	1.436	206	114
Rovinj	2.200	1.906	294	115
Pula	939	883	56	106
Pomer	1.332	1.187	145	112

Izvor: izradio student prema podacima Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno: 20. srpnja 2024., iznosi su prikazani u tisućama eura

U tablici 13 prikazani su prihodi ACI marina na istarskom području u 2022. i 2023. godini. U obje godine najveće prihode ostvarila je ACI marina Rovinj koja je ujedno i posljednja obnovljena marina ACI-ja. Isto tako marina Rovinj ostvarila je i najveću postotnu promjenu (15%) između promatranih godina. Sve marine postigle su veće prihode u 2023. godini u odnosu na 2022. na što ukazuju i indeksi promjena. Mogući razlog povećanih prihoda je posljedica uvećanja cijena stalnog i tranzitnog veza kao posljedica utjecaja tržišta.

Tablica 14 Prihodi od prodaje u Primorsko-goranskoj regiji

Primorsko-goranska regija				
Naziv marine	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Opatija	2.051	1.869	182	110
Cres	2.281	2.004	227	114
Supetarska Draga	996	919	77	108
Rab	596	498	98	120
Šimuni	873	820	53	106

Izvor: izradio student prema podacima Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno: 20. srpnja 2024., iznosi su prikazani u tisućama eura

Podaci u Primorsko-goranskoj regiji također ukazuju na rast poslovnih prihoda od prodaje u svih 5 marina unutar ove regije. Najveći prihod zabilježen je u ACI marini Cres koja je ujedno i najveća marina kapacitetom vezova u moru i na kopnu u ovoj regiji. Zanimljivo je spomenuti kako od svih navedenih marina u ovoj regiji jedino ACI marina Rab nije otvorena cijelu godinu već od 01. travnja do 31. listopada što znači da nema cjelogodišnjih vezova. Može se zaključiti

kako je to jedan od razloga zbog kojeg ima najniže vrijednosti prihoda od svih marina u ovoj regiji.

4.2 NAUTIČKE LUKE SREDNJEG JADRANA

Luke nautičkog turizma koje se ubrajaju u područje srednjega Jadrana su luke koje se nalaze na područjima Zadarske, Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije. Državni zavod za statistiku izdaje godišnja izvješća i za ove regije, pa će isti podaci biti analizirani unutar ovoga poglavlja kao i podaci dostupni za ACI marine koje „gravitiraju“, odnosno pripadaju ovome geografskom području. Ovome području bi se također mogla dodati i ACI marina Šimuni s obzirom da je njezin geografski položaj bliži području srednjeg nego sjevernog Jadrana, ali unutar izvješća tvrtke se ne prikazuje unutar kategorije koja bi pripadala ovome poglavlju.

4.2.1 Kapacitet luka srednjeg Jadrana

Kao i u prethodnoj analizi kapaciteta nautičkih luka osim što je ovog puta referentno područje Zadarske, Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije. Prikazat će se vrijednosti broja luka, zatim broj ostvarenih stalnih tj. cjelogodišnjih vezova za koje je sklopljen ugovor i količina plovila koja su koristila tranzitne odnosno dnevne vezove. Promatrani period je od 2020. do 2023. godine. Analizirajući podatke o kapacitetima luka koje se nalaze na području srednjega Jadrana, na stranicama Državnog zavoda za statistiku, dolazi se do sljedećih podataka:

Tablica 15 Broj luka nautičkog turizma na području srednjeg Jadrana za razdoblje od 2020. do 2023. godine

Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Zadarska	54	56	59	58
Šibensko-kninska	36	44	48	54
Splitsko-dalmatinska	31	40	41	37

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024.

Podaci u tablici 15 ukazuju na tendenciju rasta broja luka nautičkog turizma u svim županijama u cjelokupnom razmatranom periodu izuzev 2023. godine u Zadarskoj županiji u kojoj je broj luka nautičkog turizma reduciran za 1, ali i Splitskoj-dalmatinskoj županiji gdje je uočen pad ukupnog broja od 4. Radi razvedenosti obale, odnosno velikog broja otoka u Zadarskom arhipelagu unutar kojega je nautički turizam, a posebice chartering jedrilica vrlo popularna djelatnost. Prethodno navedena činjenica razlog je većeg broja luka nautičkog turizma u usporedbi s drugim županijama. Zanimljivo je kako je Splitsko-dalmatinsko područje površinom veće, ali ima manji broj luka nautičkog turizma.

Kapacitet nekog analiziranog područja može biti izražen u nekoliko kategorija, i to u ukupnom kapacitetu stalnih vezova te u kapacitetu tranzitnih vezova. U ovom dijelu diplomskog rada slijedi prikaz detaljnih podataka o prethodno navedenim kapacitetima pojedinačno.

Tablica 16 Broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma

STALNI NAUTIČKI VEZOVI				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Zadarska	2.839	2.829	3.122	3.157
Šibensko-kninska	3.112	3.242	3.422	3.533
Splitsko-dalmatinska	2.077	2.306	2.319	2.359

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024.

Analizom prethodnih podataka vidljivo je kako je u usporedbi 2020. te 2023. godine došlo do povećanja ukupnog broja stalnih vezova na području Zadarske županije s padom za 10 vezova u 2021. godini. Kod preostala dva analizirana područja vidljiv je stalni rast u razmatranom vremenskom periodu. Uspoređujući podatke u 2020. te 2023. godini vidljivo je kako je na Zadarskom području došlo do povećanja broja stalnih nautičkih vezova za 318, dok je na Šibenskom području povećanje broja stalnih vezova iznosilo 421. Splitsko-dalmatinsko područje bilježi povećanje od 282 nautička veza.

Tablica 17 Broj plovila koja su koristila tranzitne vezove

PLOVILA NA TRANZITNIM NAUTIČKIM VEZOVIMA				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Zadarska	24.676	38.628	45.581	46.663
Šibensko-kninska	28.492	55.063	56.297	50.858
Splitsko-dalmatinska	28.468	59.768	64.856	59.573

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na:
<https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024

Tablica iznad ukazuje na značajno povećanje broja plovila koja su u tranzitu koristila vez u prikazanim županijama. Sve tri županije u razdoblju od 4 godine udvostručile su svoje početne vrijednosti plovila na tranzitnim nautičkim vezovima. Na cijeloj hrvatskoj obali, Splitsko-dalmatinska postigla je najveću vrijednost broja plovila u tranzitu u 2023. godini koja iznosi 59.573. Značajan porast bilježi se u svim trima županijama nakon završetka pandemijskog perioda stoga se može zaključiti kako je tijekom pandemijskog razdoblja bio manji promet plovila u tranzitu, ali je nakon stabilizacije tržišta došlo do ponovnog vraćanja pokazatelja na stare vrijednosti.

4.2.2 Poslovanje nautičkih luka srednjeg Jadrana

Rezultati financijskog poslovanja za luke srednjega Jadrana bit će analizirane u ovome poglavlju. Izvori financijskih izvješća su, kao i u prethodnim poglavljima, Državni zavod za statistiku te financijska izvješća dostupna na mrežnim stranicama ACI d.d. u vremenskim periodima koja su navedena u najnovijim izvješćima. Državni zavod za statistiku nekoliko je puta u posljednjim mjesecima revidirao podatke i tablice sa numeričkim pokazateljima nakon što su dobiveni novi podaci od različitih poslovnih subjekata.

Tablica 18 Ukupni prihodi luka nautičkog turizma u eurima

OSTVARENI PRIHODI U LUKAMA NAUTIČKOG TURIZMA [€]				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Zadarska	22.792	24.551	27.182	31.413
Šibensko-kninska	27.563	33.207	36.615	39.647
Splitsko-dalmatinska	22.677	28.019	34.461	38.751

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024.

Podaci u tablici 18 ukazuju na, može se reći, nesrazmjer podataka koji ukazuju na primjerice broj tranzita u periodu između 2020. te 2023. koji je u nekim slučajevima i više nego dvostruko veći dok su prihodi u lukama nautičkog turizma manje rasli. U sve tri županije vidljiva je tendencija rasta prihoda, što je pozitivan financijski pokazatelj poslovanja.

U nastavku će biti analizirani financijski rezultati koje je ostvarila tvrtka ACI d.d. u vremenskom razdoblju od dvije godine. Naime, regije će u nastavku biti analizirane odvojeno na način da će podaci za svaku pojedinačno biti navedeni uz naziv luke na koju se odnose. U tablici koju autori navode u izvješću nalaze se i razlike (rast / pad vrijednosti u usporedbi dva razdoblja), kao i izračunati indeksi.

Tablica 19 Prihodi od prodaje u Zadarskoj regiji

Zadarska regija				
Naziv marine	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Žut	538	487	51	110
Piškerica	506	445	61	114

Izvor: izradio student prema podacima Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno: 20. srpnja 2024., iznosi su prikazani u tisućama eura

Iako geografski ne pripadaju izravno Zadarskoj regiji, autori ih prikazuju skupno da pripadaju administrativno u njihovim izvješćima. Vidljivo je kako je Žut imao nešto manji rast u odnosu na marinu Piškerica koja ima strateški vrlo atraktivnu lokaciju, pogotovo za jedriličare koji većinom imaju jedrilice u najmu tjedan dana (subota-subota).

Tablica 20 Prihodi od prodaje u Šibensko-kninskoj regiji

Šibensko-kninska regija				
Naziv marine	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Jezera	1280	1255	25	102
Vodice	1999	1805	194	111
Skradin	1803	1543	260	117

Izvor: izradio student prema podacima Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno: 20. srpnja 2024., iznosi su prikazani u tisućama eura

Podaci za Šibensko-kninsku regiju također ukazuju na rast poslovnih prihoda od prodaje u sve tri marine unutar ove regije. Najveći porast zabilježen je u marini Skradin koja je zbog blizine Nacionalnog parka vrlo popularna lokacija za turiste u ljetnom vremenskom periodu. Marina Jezera vrlo je bitna i popularna za jedriličare jer nudi „brzi“ pristup područjima na kojima je vjetar pogodan za jedrenje, ne samo u ljetnim mjesecima već i tokom cijele godine.

Tablica 21 Prihodi od prodaje u Splitsko-dalmatinskoj regiji

Splitsko-dalmatinska regija				
Naziv luke	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Trogir	1749	1546	203	113
Split	3893	3827	66	102
Milna	1389	1294	95	107
Vrbovska	592	548	44	108
Palmižana	1644	1576	68	104

Izvor: izradio student prema podacima Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-zavrsenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno: 20. srpnja 2024., iznosi su prikazani u tisućama eura

U tablici iznad vidljiv je porast uspoređujući dostupne podatke za 2022. godinu u odnosu na 2023. godinu. Porast prihoda od prodaje vidljiv je u svim lukama koje spadaju u analiziranu regiju. Podaci su dostupni u redovitom godišnjem izvješću o poslovanju ACI d.d.

4.3 NAUTIČKE LUKE JUŽNOG JADRANA

Luke nautičkog turizma koje se svrstavaju u područje južnoga Jadrana su luke iz Dubrovačko-neretvanske županije. Najdetajnije podatke za navedena područja mogu se naći unutar financijskog izvješća ACI („Adriatic Croatia International Club d.d.“) tvrtke koja su objavljena nekoliko puta godišnje. Osim navedenih financijskih izvješća, kvalitetni podaci dostupni su i unutar izvješća Državnog zavoda za statistiku koji taksativno navodi sve podatke po županijama pojedinačno, odnosno po broju luka nautičkog turizma u svakoj od „pomorskih“ županija. Stoga će unutar ovoga poglavlja biti navedeni i analizirani podaci koji su javno dostupni za vremensko razdoblje 2023. godine. Za tekuću godinu trenutno su dostupni samo podaci za prvo tromjesečje.

4.3.1 Kapacitet nautičkih luka južnog Jadrana

Podaci dostupni na službenim stranicama Državnog zavoda za statistiku ukazuju na sljedeće numeričke vrijednosti koje prikazuju ukupni broj luka u nautičkom turizmu u regijama (županijama) koje gravitiraju južnom Jadranu:

Tablica 22 Broj luka nautičkog turizma na području južnog Jadrana

Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Dubrovačko-neretvanska	14	14	15	17

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024

Gornja tablica sadrži zbirne podatke koji prikazuju broj luka nautičkog turizma na području južnog Jadrana u razdoblju od 2020. godine završno s 2023. godinom (vremenski period od 4 godine) kako bi se ukazalo na dinamiku razvoja u razmatranom periodu. Kod Dubrovačko-neretvanske zabilježen je kontinuirani rast unatrag 4 godine. Kada bi se navedeni podaci usporedili s podacima Splitsko-dalmatinske županije, vidljivo je kako Splitsko-dalmatinska bez obzira na pad u zadnjem izvješću ima brži rast ukupnog broja luka.

Prilikom analize poslovanja luka na navedenom području nailazi se na dvije kategorije. Naime, kada se analizira broj vezova po županijama postoje dvije elementarne kategorizacije, i to: stalni nautički vezovi te broj plovila koja su koristila tranzitni nautički vez. Prva kategorizacija referira se na plovila koja imaju „trajne“, odnosno cjelogodišnje vezove u nekoj luci nautičkog turizma, dok se podatak o tranzitnim vezovima odnosi na „jednodnevne“, odnosno kraće boravke brodova kao što su primjerice nautičari s iznajmljenim plovilima u charter tvrtkama.

Stoga slijedi tablični prikaz ukupnog broja vezova (stalnih te tranzitnih) za regiju južnoga Jadrana.

Tablica 23 Broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma

STALNI NAUČKI VEZOVI				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Dubrovačko-neretvanska	557	529	604	624

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na:
<https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024

Gornja tablica prikazuje ukupan broj stalnih nautičkih vezova u prethodno navedenim županijama. Vidljivo je kako Dubrovačko-neretvanska županija ima značajno manji broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma u usporedbi s prvom susjednom županijom tj. Splitsko-dalmatinskom županijom. Zabilježeni porast stalnih vezova u analiziranom periodu usporedbe radi u Splitsko-dalmatinskoj županiji iznosi 282, dok je u Dubrovačko-neretvanskoj zabilježen porast od 67.

Tablica 24 Broj plovila koja su koristila tranzitne vezove

PLOVILA NA TRANZITNIM NAUTIČKIM VEZOVIMA				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Dubrovačko-neretvanska	11.026	16.525	21.027	22.110

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na:
<https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024

Gornja tablica prikazuje ukupan broj plovila koja su koristila tranzitne vezove unutar analiziranoga vremenskog perioda (4 godine) na godišnjoj razini po prethodno navedenim županijama pojedinačno. Može se reći kako su podaci slični kao i u prethodnom tabličnom prikazu, odnosno da su numerički podaci ukazuju na tendenciju rasta. Također, vidljivo je kako je početkom analiziranog vremenskog perioda, kada su numerički pokazatelji bili lošiji u oba slučaja, na primjer u Splitsko-dalmatinskoj županiji broj plovila koja su provela na tranzitnom vezu su gotovo četiri puta veći kada se uspoređuju podaci s Dubrovačko-neretvanskom županijom.

4.3.2 Poslovanje luka južnog Jadrana

Pokazatelji financijskog poslovanja luka južnog Jadrana dostupni su na službenim internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku. Naime, podaci su dostupni za vremenski period od 2005. do 2023. godine, ali će se zbog olakšanog prikaza podataka unutar

ovoga rada prikazivati samo podaci za vremenski period od 2020. godine do 2023. godine. Poslovanje će prvo biti prikazano kroz ukupne ostvarene prihode od svih luka nautičkog turizma u županiji. Kako nisu dostupne pojedinačne vrijednosti za svaku marinu ili neku drugu vrstu luke nautičkog turizma, koristit će se podaci od ACI d.d. objavljeni u posljednjem Godišnjem izvješću. Cilj potonjih podataka je da se prikaže tendencija prihoda u prethodnom razdoblju. Bitno je naglasiti kako vrijednosti Državnog zavoda za statistiku prate prihode od 2020. do 2023. godine, dok Godišnje izvješće ACI društva uspoređuje 2023. s 2022. godinom.

Tablica 25 Ukupni prihodi luka nautičkog turizma u eurima

OSTVARENI PRIHODI U LUKAMA NAUTIČKOG TURIZMA [€]				
Naziv županije	2020.	2021.	2022.	2023.
Dubrovačko-neretvanska	5.437	6.279	7.531	9.010

Izvor: izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 20. srpnja 2024

Podaci u gornjoj tablici ukazuju na dinamiku rasta za koju se može reći da je pravilnog oblika s obzirom da tijekom pandemijskog razdoblja nije bilo značajnih odstupanja, u vidu pada prihoda, već je vidljiv nešto značajniji rast prihoda nakon završetka pandemijskog razdoblja (2022. godine), a isti trend se nastavio i posljednje godine. Podaci ponovno ukazuju na značajnu razliku u poslovanju između dviju susjednih županija. Valja napomenuti kako su svi iznosi u gornjoj tablici izraženi u eurima, dok se unutar izvješća nalaze i podaci izraženi u HRK prije prijelaznog valutnog perioda.

Pokazatelji poslovanja u pojedinim lukama koje se svrstavaju u analizirana područja dostupna su unutar ACI-jevog financijskog izvješća za prethodnu godinu. Konkretni detaljni podaci slijede u nastavku ovoga poglavlja.

Tablica 26 Prihodi od prodaje u Dubrovačko-neretvanskoj regiji

Dubrovačko-neretvanska regija				
Naziv marine	2023.	2022.	Razlike	Indeks
Korčula	1353	1171	182	116
Dubrovnik	3695	3189	506	116
Veljko Barbieri	862	784	78	110

Izvor: izradio student prema podacima Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, pristupljeno: 20. srpnja 2024., iznosi su prikazani u tisućama eura

Podaci u tablici ukazuju na isti trend kao i u prethodnoj tablici. Naime, u svim lukama, koje su u vlasništvu ACI d.d., vidljiv je porast poslovnih prihoda. Najveći porast od tri marine koje pripadaju Dubrovačko-neretvanskoj regiji imale su upravo marina Dubrovnik i marina Korčula, što je i očekivano uzevši u obzir popularnost tih dviju lokacija koje su turistička središta ove regije. Indeksi ukazuju na povećanje prihoda u 2023. godini u odnosu na prethodnu 2022. godinu. Povećanje prihoda pozitivan je pokazatelj poslovanja te ukazuje na porast interes i potreba za promatranim uslugama. ACI marine Korčula i Dubrovnik ostvarile su povećanje prihoda od 16%, dok ACI marina Veljko Barbieri je u istom periodu postigla povećanje od 10%.

5. USPOREDBA LUKA NAUTIČKOG TURIZMA U ANALIZIRANIM REGIJAMA

U ovom poglavlju prikazat će se kratka analiza prethodno objašnjenih poglavlja. Analiza uključuje broj luka, broj stalnih vezova, broj plovila u tranzitu te ukupne prihode po godinama koji su raspoređeni prema županijama.

Tablica 27 Prikaz analiziranih regija kroz godine

	Istarska županija	Primorsko-goranska županija	Zadarska županija	Šibensko-kninska županija	Splitsko-dalmatinska županija	Dubrovačko-neretvanska županija	Ukupno
2020.							
Broj luka	15	35	54	36	31	14	185
Broj stalnih vezova	2.619	3.108	2.839	3.112	2.077	557	14.312
Broj plovila u tranzitu	9.566	19.308	24.676	28.492	28.468	11.026	121.536
Ukupni prihodi	13.378	15.903	22.792	27.563	22.677	5.437	107.750
2021.							
Broj luka	18	34	56	44	40	14	206
Broj stalnih vezova	2.718	3.181	2.829	3.242	2.306	529	14.762
Broj plovila u tranzitu	17.606	22.481	38.628	55.063	59.768	16.525	210.071
Ukupni prihodi	16.021	17.471	24.551	33.207	28.019	6.279	125.548
2022.							
Broj luka	20	37	59	48	41	15	220
Broj stalnih vezova	3.058	3.651	3.122	3.422	2.319	604	16.176
Broj plovila u tranzitu	20.840	25.895	45.518	56.297	64.856	21.027	234.433
Ukupni prihodi	19.040	18.751	27.182	36.615	34.461	7.531	138.535
2023.							
Broj luka	21	37	58	54	37	17	224
Broj stalnih vezova	3.327	3.482	3.157	3.533	2.359	624	16.482
Broj plovila u tranzitu	19.123	26.077	46.663	50.858	59.573	22.110	224.404

Ukupni prihodi	21.719	20.383	31.413	39.647	38.751	9.010	160.923
----------------	--------	--------	--------	--------	--------	-------	---------

Izvor: Izradio student prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/media/x14iegfq/turizam.xlsx>, pristupljeno: 01. rujna 2024., izraženo u tisućama eura

U tablici su prikazani zbirni podaci prethodnih poglavlja. Pregled tablice napravljen je prema županijama u kojima se nalaze luke nautičkog turizma, ali kroz vremenski period od 2020. do 2023. godine. Razlika u području županije može značajno utjecati na razvoj i vrstu plovila koja obitavaju na tom području. Pa tako na području Istre i sjevernog Jadrana prevladavaju ugovori o stalnom vezu, a s druge strane srednji Jadran razvijeniji je po pitanju tranzitnih vezova, ali i charter plovila zbog povećane razvedenosti obale u usporedbi sa sjeverom i jugom. Razlog zašto prevladaju stalni ugovori u sjevernom dijelu Jadrana je zbog prometne povezanosti i relativne male udaljenosti do Italije, Slovenije, Austrije i Njemačke. Iako kroz godine vrijednost stalnih ugovora juga približila se vrijednostima sjevera. No, tranzitne vrijednosti sjeverno područje još uvijek nije dostiglo kao što su vrijednosti srednjeg Jadrana.

Iz godine u godinu vidljiv je porast svih promatranih vrijednosti. Pa je tako od 2020. do 2023. godine došlo do povećanja od ukupno 39 luka nautičkog turizma. Najveći porast zabilježen je na području Šibensko-kninske županije gdje je broj luka s 36 porastao na 54. Kada bi se korelirao porast luka s prihodima u promatranom periodu, zaključilo bi se kako prihodi prate rast te ukupno povećanje iznosi 53 173 tis. eur. Prihodi županija podijeljeni su, Istra i Kvarner prihoduju od 20 383 do 21 719 tisuća eura godišnje. S druge strane Šibensko-kninska i Splitsko-dalmatinska županija bilježe od 38 751 do 39 647 tisuća eura profita. Od svega navedenog Dubrovačko-neretvanska županija značajno odskake od prosjeka s godišnjim prihodima od samo 9 010 tisuća eura. Niske vrijednosti prihoda logičan su ishod iz razloga što na području spomenute županije postoji samo 17 luka.

Pozitivan je pokazatelj poslovanja što su sve vrijednosti u porastu te nema naglih padova na tržištima. Pretpostavlja se da će tendencija i interes za ovom vrstom turizma i dalje rasti stoga je potrebno proširiti ponudu kako samih luka nautičkog turizma tako i chartera plovila odnosno posade istih. S druge strane, povećanje broja turista i gustoće pomorskog prometa sa sobom donosi i neke druge probleme poput zagađenja mora, ugrožavanja i istrebljivanja morske flore i faune, povećanja rizika od pomorskih nezgoda poput sudara, udara i nasukanja. Trebalo bi dio prihoda koju donese ovaj turizam, uložiti u sprječavanje odnosno saniranje potencijalne štete koju plovila i pomorski promet donese moru i obali. Također svakako povećati razinu

sigurnosti plovidbe i kontrole, kako bi se zaštitio prije svega ljudski život na moru, a onda i imovina te očuvanje okoliša.

6. ZAKLJUČAK

U ovom radu obrađena je tema luka nautičkog turizma Republike Hrvatske te je prikazana analiza kapaciteta i poslovanja luka na području sjevernog, srednjeg i južnog Jadrana.

Na području Republike Hrvatske otprilike 80% turističkog prometa odvija se na obalama kopnenog i otočnog područja Jadrana. Zbog velikog broja otoka, otočića i hridi, Hrvatska posjeduje potencijal kojeg treba iskoristiti u svrhu ostvarenja čim boljeg financijskog rezultata. Nautički turizam je specijalizirana grana turizma jer se odvija isključivo na litoralnom odnosno maritimnom dijelu. Unutar nautičkog turizma razlikuju luke nautičkog turizma, *chartering* i *crusing*.

Temeljem provedenog istraživanja može se zaključiti kako se na hrvatskoj obali, prema posljednjim podacima iz 2023. godine, nalazi ukupno 224 luke nautičkog turizma, od čega je; 84 marina (od toga 20 suhih marina), 79 sidrišta, 17 privezišta i 43 odlagališta plovnih objekata. Ukupan dostupan broj vezova u navedenim lukama je 19 131 vez. Popunjenost kapaciteta vezova uglavnom je stalna s povećanjem u ljetnim mjesecima, te u 2023. godini zabilježen porast stalnih vezova. Samo od luka nautičkog turizma, u 2023. godini Republika Hrvatska je prihodovala čak 160 924 tisuća eura, a to je povećanje za 12,1% u usporedbi s prethodnim razdobljem.

Također primjetan je nesrazmjer rasta broja plovila koja su boravila na tranzitnim vezovima što bi podrazumijevalo i istovremeni rast prihoda od karata koje su naplaćene, ali se predviđeni rast u analiziranom periodu nije dogodio u očekivanom srazmjeru. U nekim regijama, npr. Zadarskoj, došlo je i do iznimno blagog smanjenja broja vezova koja su bila korištena za stalne nautičke vezove. Razlog tomu je moguća prenamjena u tranzitne vezove, koji su posebno u ljetnom, odnosno sezonskome periodu značajno financijski isplativiji u odnosu na stalne vezove koji nose manji financijski rezultat, ali istovremeno i sigurnost prihoda kroz cijelu godinu, većinski od lokalnog stanovništva.

Najveći broj luka nautičkog turizma nalazi se u regiji srednjeg Jadrana. Zadarska županija ima najrazvijeniji arhipelag, odnosno ima najveći broj otoka što je privlačno za veliki broj turista. Šibensko-kninska županija ima strateški dobru lokaciju za jedriličare koji u lukama kao što je Jezera imaju cjelogodišnje vezove. Najviše plovila u tranzitu zabilježeno je u Splitsko-dalmatinskoj županiji odnosno vrijednost od 59.573 veza.

Kod poslovanja ACI d.d. vidljiv je da su sve marine unutar sustava ostvarile rast, a pojedinačni rast veći od 0,2 milijuna eura zabilježen je u 6 marina. Najveći rast u odnosu na usporednu 2022. godinu, zabilježila je marina Dubrovnik s rastom od 0,5 milijuna eura.

Važno je istaknuti sve veći razvoj te pozitivne poslovne rezultate nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj, čemu pogoduje gradnja i obnova marina te implementacija suvremenih tehnologija u iste. Važno je istaknuti i povećanje potražnje prihvatnih kapaciteta luke, s time u koraku i sve veću potražnju nautičkih sadržaja u istim. Jadransko more bogato je ponudama, a kada se odvoji po regijama, može se vidjeti kako ne izostaje niti jedan segment potražnje. Sjeverni Jadran privlači nautičare svojom infrastrukturom i vrlo dobrom povezanošću s okolnim velikim tržištima, srednji Jadran obiluje prirodnim ljepotama, dok je južni Jadran autentičan i ekskluzivan. U oblikovanju nautičke ponude ključnu ulogu imaju ACI marine koje se prilagođavaju i pomno „slušaju“ sve želje i potrebe nautičara duž cijelog Jadrana.

Zaključno, obzirom na veliki razvoj i potražnju, potrebno je obratiti veću pozornost na okolišno prihvatljiva rješenja te bolje gospodarenje otpadom kako bi se budućnost nautičkog turizma vidjela u održivom i zelenom turizmu.

LITERATURA

1) Knjige

Luković, T. Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, 2024.: <https://hrcak.srce.hr/18087> (20.07.2024.)

Mladen Gerovac i grupa autora, ACI postanak: kako je stvoren najveći sustav marina na svijetu, 2016

Čudina, L., Poslovi i zanimanja u charter bazi, Split, 2019.: <https://core.ac.uk/download/pdf/233033384.pdf> (15.08.2024.)

Luković, T., Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, 2007., dostupno na: (PDF) Nautički Turizam, Definiranje I Razvrstavanje | Tihomir Luković - Academia.edu (20.08.2024.)

dr. sc. Ćorluka, G., Menadžment turizma – Zbirka poslovnih slučajeva, Split, 2020.: https://www.bib.irb.hr:8443/1088705/download/1088705.Menadment_turizma_zbirka_poslovnih_slujajeva_-_Goran_orluka.pdf (28.08.2024.)

2) Članci

Luković, T. Nautički turizam – definicije i dileme, „Naše more“ 54(1-2), 2007. str.

3) Pravni akti

NN 13/2017, čl. 89. Ustava Republike Hrvatske, Zakon o pružanju usluga u turizmu, 2017., Zagreb: Zakon o pružanju usluga u turizmu (nn.hr) (28.08.2024.)

NN 83/23, čl. 141. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama: Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - Zakon.hr (26.07.2024)

NN 120/2019, čl. 86., st. 4. Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata: Pravilnik o kategorizaciji luke nautičkog turizma i razvrstavanju drugih objekata za pružanje usluga veza i smještaja plovnih objekata (nn.hr) (20.08.2024.)

4) Ostali izvori

Državni zavod za statistiku RH, Priopćenje: Kružna putovanja stranih brodova u Republici Hrvatskoj od siječnja do prosinca 2023., dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58189>

Registar otoka, dostupno na : <https://registar-otoka.gov.hr/>

Financijska izvješća ACI d.d., Godišnje izvješće za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine, dostupno na: <https://corporate.aci-marinas.com/wp-content/uploads/2024/04/Godisnje-izvjesce-za-godinu-završenu-31.-prosinca-2023.-godine-.pdf>, (20. srpnja, 2024.)

Rezultati hrvatskog turizma u razdoblju 2019. – 2023., dostupno na: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.htz.hr/sites/default/files/2024-02/Turizam%20Hrvatske%202019-2023.pdf

Uzelac, M., Utjecaj nautičkog turizma na morsku obalu u Hrvatskoj, 2014., dostupno na: <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/islandora/object/pmf:2176/datastream/PDF/download>

Hrvatski jezični portal, definicija korpomorto: https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=elllWxg%3D&keyword=korpomorto (15.08.2024.)

Državni zavod za statistiku, Hrvatska u brojkama 2023., Zagreb, 2023., dostupno na: [croinfig_2023.pdf](#) (dzs.hr) (21.08.2024.)

Kerum, K., Analiza flote putničkih brodova za kružna putovanja na Mediteranu, Split, 2019.: [view](#) (unist.hr) (26.07.2024.)

5) Elektronički izvori

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Portal e-Usmjeravanje, Skiper/Skiperica, dostupno na: <https://e-usmjeravanje.hzz.hr/skiper>

Turistička zajednica Općine Šolta, Privezišta, dostupno na: <https://visitsolta.com/hr/privezista>

Marina Punat općenito, dostupno na: <https://www.marina-punat.hr/o-marini-punat/7>

Marina Punat suhi vez, dostupno na: <https://www.marina-punat.hr/vezovi-za-plovila/dry-dock-34/34>

Marina Punat, sigurnost, dostupno na: <https://www.marina-punat.hr/o-marini-punat/vrhunska-sigurnost-plovila/169>

Državni hidrometeorološki zavod, dostupno na:
https://meteo.hr/prognoze.php?section=prognoze_specp¶m=jadran

ACI marine, dostupno na: <https://aci-marinas.com/hr/aci-marine/>

Park prirode Telašćica, dostupno na: <https://pp-telascica.hr/>

Travel Croatia Live, dostupno na: <https://travelcroatia.live/listing/marina-punat/>

POPIS SLIKA

Shema 1 Razvrstavanje subjekata nautičkog turizma.....	7
Shema 2 Podjela nautičkog turizma	8
Slika 3 Sidrište Telašćica, Dugi otok.....	11
Slika 4 Nautičko privezište na otoku Šolta, naselje Stomorska	13
Slika 5 Prikaz dijela suhe marine u marini Punat na otoku Krku	14
Slika 6 Prikaz marine Punat na otoku Krku	16
Slika 7 Noćenja prema vrstama smještajnih objekata	31
Slika 8 Prikaz rasporeda ACI marina na Jadranu	35
Slika 9 Meteorološka podjela Jadrana u tri zone.....	39

POPIS TABLICA

Tablica 1 Kružna putovanja stranih brodova u RH luke.....	19
Tablica 2 Kapacitet luka nautičkog turizma, stanje 31.08.2022. i 2023.....	22
Tablica 3 Tablični prikaz ostvarenih prihoda luka nautičkog turizma bez PDV-a.....	26
Tablica 4 Broj otoka, otočića i hridi u županijama Republike Hrvatske	28
Tablica 5 Ključni pokazatelji poslovanja ACI-ja u 2023. godini	29
Tablica 6 Prihodi od prodaje po strukturi.....	30
Tablica 7 Vodeća tržišta prema vrsti smještaja - plovni objekti	33
Tablica 8 Broj vezova u ACI marinama	36
Tablica 9 Broj luka nautičkog turizma na području sjevernog Jadrana.....	41
Tablica 10 Broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma.....	41
Tablica 11 Broj plovila koja su koristila tranzitne vezove	42
Tablica 12 Ukupni prihodi luka nautičkog turizma u eurima za razdoblje od 2020. do 2023. godine.....	43
Tablica 13 Prihodi od prodaje u Istarskoj regiji.....	44
Tablica 14 Prihodi od prodaje u Primorsko-goranskoj regiji.....	44
Tablica 15 Broj luka nautičkog turizma na području srednjeg Jadrana za razdoblje od 2020. do 2023. godine	45
Tablica 16 Broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma.....	46
Tablica 17 Broj plovila koja su koristila tranzitne vezove	47
Tablica 18 Ukupni prihodi luka nautičkog turizma u eurima	47
Tablica 19 Prihodi od prodaje u Zadarskoj regiji	48
Tablica 20 Prihodi od prodaje u Šibensko-kninskoj regiji.....	48
Tablica 21 Prihodi od prodaje u Splitsko-dalmatinskoj regiji.....	49
Tablica 22 Broj luka nautičkog turizma na području južnog Jadrana	50
Tablica 23 Broj stalnih vezova u lukama nautičkog turizma.....	50
Tablica 24 Broj plovila koja su koristila tranzitne vezove	51
Tablica 25 Ukupni prihodi luka nautičkog turizma u eurima	52
Tablica 26 Prihodi od prodaje u Dubrovačko-neretvanskoj regiji.....	52
Tablica 27 Prikaz analiziranih regija kroz godine	54

KAZALO KRATICA

POPIS TABLICA

Nisu pronađeni unosi u tablici slika.

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 Najposjećenije morske luke u Republici Hrvatskoj u razdoblju od siječnja do prosinca 2023. godine.....	20
Grafikon 2 Prosječna ukupna popunjenost kapaciteta vezova u lukama nautičkog turizma u 2023. po mjesecima	23
Grafikon 3 Prosječna popunjenost kapacitet vezova prema stalnim ugovorima u lukama nautičkog turizma u 2023. godini, po mjesecima	24
Grafikon 4 Prikaz ostvarenih prihoda luka nautičkog turizma bez PDV-a.....	27
Grafikon 5 Sezonalna distribucija prometa glavnim vrstima smještaja – razdoblje 2019.-2023.....	32

POPIS SHEMA